

Ginkim kalbą, žemę, jos būdą!
Stokim į darbą kaip mižiniai!
Laimina Dievas sąjamą grūdą,
Laimina vaisių: gema šimtai.

Maironis

GARSAS

Second-Class postage paid at Brooklyn, N. Y., Post Office

Nors mūsų vyras, nedaugel yra,
Tačiau tvirti mes, jei iš vienybės,
Į darbą stokim vyras į vyrą,
Sujungtos rankos suteiks stiprybę.

Maironis

Nr. 2

VASARIS — FEBRUARY 1982

Vol. 65

THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON

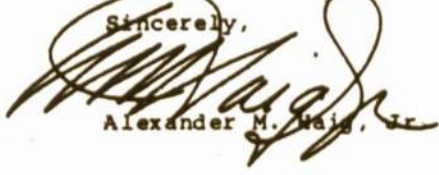
February 1, 1982

Dear Mr. Charge d'Affaires,

On behalf of the Government and people of the United States, I am honored to send greetings and congratulations on the occasion of the sixty-fourth anniversary of Lithuanian independence.

The founding of the Lithuanian Republic on February 16, 1918 gave form and meaning to Lithuania's commitment to freedom and self-determination. Lithuanians, as do Americans, remain devoted to these fundamental principles today. The United States cannot permit the violation of Lithuania's national integrity to be forgotten. Therefore our policy of not recognizing the forcible incorporation of Lithuania into the Soviet Union remains fixed and will not change.

The American people share with you and your countrymen an unshakable belief in the ultimate triumph of liberty.

Sincerely,

Alexander M. Haig, Jr.

Dr. S. A. Backis,
Charge d'Affaires of Lithuania,
Lithuanian Legation,
2622 16th St., NW,
Washington, D.C.

POPIEŽIUS JONAS PAULIUS II KONSEKRAVO PREL. J. BULAITĮ

Trijų Karalių šventėje, sausio 6, Šv. Petro bazilikoje, Romoje, Šv. Tėvas Jonas Paulius II konsekrovė vyskupu prel. Joną Bulaitį. Jis paskirtas titulinu Naronos arkivyskupu ir pronuncium Centrinės Afrikos respublikoj ir Brazzaville, Kongo, o taip pat apaštalinu delegatu Čado respublikoj, Afrikoj.

Iškilmėse dalyvavo visa Bulaičių šeima ir giminės, iš viso 60 asmenų. Jų tarpe buvo ir Juozas Bolely-Bulevičius iš New Yorko, pusseserė Elena Gagienė iš New Milford, N.J. Dalyvavo studijų draugai iš Šv. Kazimiero kolegijos dienų: kun. V. Memėnas, Joliet, Ill., kun. N. Vogt, Sveicarija. Prel. L. Tulaba, P.A., po iškilmų suruošė vaišes Villa Lituana patalpose. Jų metu JAV Lietuvių Kunigų Vienybės vardu naujajį arkivyskupą sveikino prel. V. Balčiūnas, studijų draugų bei kolegų vardu prel. A. Bačkis, Pasaulio Lietuvių Kunigų Vienybės vardu sveikino ir Lietuvos tiki-

čiųjų vardu gintaro dovaną įteikė kun. K. Pugevičius.

Su prel. J. Bulaičiu buvo konsekruoti dar 8 vyskupai. Giedojo 100 asmenų Sikstinos choras. Dalyvavo keletas kardinolų ir eilė vyskupų, jų tarpe ir vysk. A. Deksnys, vysk. P. Marcinkus. Dalyvavo ir Šv. Kazimiero kolegijos prelatai, kunigai ir studentai, lietuviai vienuoliai, gyvenę Romoj. Iškilmų procesijos prieky kryžių nešė lietuvis klierikas Putrimas iš Toronto. Savo pamoksle popiežius pabrėžė arkivysk. J. Bulaičio lietuvišką kilmę.

Po iškilmų popiežius priėmė Bulaičio giminaičius. Ta proga Juozas Bolely-Bulevičius iš New Yorko Šv. Tėvui lietuviškai padėkojo už jo susirūpinimą Lietuva.

-o-

Naujojo arkivyskupo tėvas Petras Bulaitis gimė Lietuvoj ir į Angliją emigravo 1911. Išmokęs siuvėjo amato, atidarė savo siuvelyką. Petras Bulaitis, vedęs Skotijos lietuvaitę, užaugino 11 vaikų šeimą. Arkiv. Jonas buvo septintasis, gimęs 1933 birželio 26. Jį pakrikštijo kun. Juozas Vaišnora, MIC, kuris irgi dalyvavo konsekracijos iškilmėse.

Jonas Bulaitis, devynioliktus metus baigdamas, baigė jėzuitų kolegiją Londone. Motina mieliai pritarė jaunuoliui norui stoti į kunigų seminariją. Iš Vokietijos atvykęs kun. Justinas Steponaitis paskatino būsiamą klieriką vykti į Šv. Kazimiero kolegiją Romoj.

Jonas Bulaitis filosofiją ir teologiją studijavo Grigaliaus universitete Romoj. Bažnytinės teisės studijas Laterano universitete baigė daktaro laipsniu. Kunigu iššventintas 1958. Studijų

Universitetas iškilmingai atidarytas 1922 vasario 16, paskaitos gi prasidėjo tik kovo 1. Buvo įkurti 6 fakultetai, vėliau dar veikė ir septintas — evangelikų teologijos fakultetas.

1930 universitetas pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. Tas vardas taip prigijo, kad dažnai jam priskiriami ir metai prieš vardo pakeitimą.

Universiteto įsteigimas buvo didelis ir drąsus žygis. Dėstytojai buvo baigę svetimus universitetus. Jie mokslinę terminiją buvo pasisavinę iš kitų kalbų. Dabar reikėjo dėstyti lietuviškai visus mokslus. Kiek reikėjo naujų terminų, tikslų apibrėžimų. Ir visa buvo sukurta. Buvo sukurta graži sava mokslinė kalba, ir ji ir dabar kuriam, nes mokslo pažanga vis reikalauja naujų terminų.

Savas lietuviškas universitetas ugdė ne tik lietuvių kalbą, bet ugdė ir visą lietuvišką mokslą ir kūrybą. Kiek naujų veikalų parašyta lietuviškai, kiek ištyrinėta, padaryta! Ir tai padarė savas universitetas. Todėl ir ši sukaktis visada miela ir brangi lietuviui, nes tai lietuviškojo mokslo, aukščiausios mokslo įstaigos pradžia. Ir ją šiandien prisimename su didele pagarba tiem pirmiesiems profesoriam, universiteto ugdytojams.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA INFORMUOJA

Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba sausio 15 d. savo būstinėje Chicagoje turėjo posėdį. Jį pravedė pirm. dr. K. Sidlauskas. Pirmininkui painformavus, nutarta daryti žygių, kad JAV paštas 1983 m. išleistų Dariaus Girėno pašto ženklą.

Dr. K. Sidlauskas painformavo apie plačią ir sėkmingą Pabaltiečių komiteto veiklą Washingtone, palaikant gyvus ryšius su valdžios įstaigomis ir pareigūnais. Tame komitete lietuviams atstovauja Amerikos Lietuvių Taryba. Nuspręsta šios veiklos finansavimui iš ALTO paskirti 11,285 dol.

Inž. Gr. Lazauskas ir dr. J. Valaitis pranešė apie sausio 10 d. įvykusius sėkmingus pasitarimus Washingtono su Lietuvos atstovu dr. S. Bačkium ir Liet. Bendruomenės atstovais V. Kutkum, inž. V. Izbicku, V. Naku, dalyvaujant ir ALTO atstovui Washingtono dr. J. Geniui ir dr. D. Krivickui. Sudaryto Pasiuntinybės rūmų restauravimo komiteto pirmininku išrinktas dr. J. Genys, o atstovu technikiniais reikalais — inž. V. Izbickas.

POPIEŽIUS SVEIKINO LIETUVIŠKAI

Popiežius Jonas Paulius II 1981 metų Šv. Kalėdų linkėjimus išreiškė 42-viam kalbom. Dvidešimt pirmoj vietoj nuskambėjo Šv. Tėvo linkėjimas lietuvių kalba: "Kalėdų palaimos ir džiaugsmo Kristuje!"

Popiežius Jonas Paulius II konsekruoja į vyskopus prel. Joną Bulaitį sausio 6 Šv. Petro Bazilikoje Romoje. Šią nuotrauką iš Romos parvežė Juozas Bulevičius-Boley, kuris yra naujojo vyskupo giminaitis ir specialiai vyko į šias iškilmes.

Stebuklas Kaune prieš 60 metų

Siemet vasario 16 sueina 60 metų, kaip buvo įkurtas Lietuvos universitetas Kaune su dėstomąja lietuvių kalba. Tai buvo tikras stebuklas, nes po tiek metų, po tokios šlovingos istorijos galų gale įsikūrimą aukštąją mokyklą su dėstomąja lietuvių kalba.

Lietuvių kalba buvo paniekinta, pasmerkta žūti. Ji buvo laikoma piemenų kalba, visai netinkanti nei mokslui, nei poezijai. Poetas Stasys Santvaras pasakoja, kad, jam pirmojo pasaulinio karo metu Vilniuje lankant gimnaziją, mokinuko paklausė, kaip Prancūzijoje kalba piemenys. Tas negalvojęs tuoj atsakė, kad lietuviškai, nes lietuvių kalba esanti piemenų kalba.

Juk kadaise ir Varnių kunigų seminarijos profesoriaus šaipėsi iš lietuvių kalbos ir teigė, kad ji netinkanti poezijai, svelniem jausmam reikšti. Adomas Mickėvičius rašė lenkiškai, todėl ir jo kūriniai gražūs. Jauną studentą Antaną Baranauską tai užgavo, ir jis įrodė, kad lietuvių kalba tinka poezijai, — jis parašė Anykščių šilėlių.

Vilniaus universitetas veikė nuo 1579 metų. Pradžioje dėsto-

moji kalba buvo lotynų, o paskui perėjo į lenkų kalbą. Kituose kraštuose iš lotynų kalbos perėjo į vietinę krašto kalbą, o Lietuva jau buvo tiek aplenkėjusi, kad bajorija mieliau griebėsi lenkų kalbos. Taip lietuvių kalba ir skurdo, slėpėsi tik kaimo gilumoje po šiaudiniu stogu.

Į gyvenimą ją išvedė tik prasidėjęs tautinis atgimimas. Ir štai Lietuva, atstačiusi savo nepriklausomybę, kūrė tik lietuviškas mokyklas. Pirmą kartą suskambėjo mokyklose lietuvių kalba. Lietuvos vyriausybė susiformavo Vilniuje. Ten buvo daromi žygiai atkurti Vilniaus universitetas, kurį rusai uždarė 1832. Bet Vilnių užėmė bolševikai, paskui užėmė lenkai. Lietuvos vyriausybė turėjo persikelti į Kauną.

Kaune 1919 rugsėjo 19 įsikūrė Aukštieji Kursai. Kursai turėjo 520 klausytojų, skaitė 48 lektoriai. Tai buvo universiteto pradžia.

Lietuvos ministerių kabinetas 1922 vasario 13 nusprendė įkurti Lietuvos universitetą, pasinaudojant Vilniaus universiteto statutu. Tai simboliškai buvo susieta su Vilniaus universitetu.

Vytauto Didžiojo Universiteto Kaune didieji rūmai. Dešinėje apatijoje buvo universiteto biblioteka, pirmame aukšte gamtos muziejus, antrame aukšte Humanitarinių mokslų fakultetas, trečiame aukšte — Teologijos-Filosofijos fakulteto filosofijos skyrius, dešinėje — rektoriaus kambariai, dekanų kambariai, centrinė universiteto raitinė, universiteto paštas.

metu gyveno lietuvių Šv. Kazimiero kolegijoje, Romoj. Čia gerai išmoko lietuvių kalbą.

Baigęs diplomatinę studijas popiežiškoj akademijoje, kun. Jonas Bulaitis savo diplomatinę tarnybą pradėjo Šv. Sosto apaštališkoj delegatūroj Pietų Korėjoj. Čia jo rūpesčiu į korėjiečių kalbą buvo išversta ir išleista Sibiro lietuvių maldaknygė "Marija, gelbėki mus".

1963-1968 tarnavęs P. Korėjoj, 1968-1971 tarnavo Šv. Sosto diplomatinėj tarnyboj Čilėj, 1971-

72 Pėnamoj, 1972-1979 Kenijoje, Afrikoj, o nuo 1979 Sudane. Sudanas savo plotu yra pusantro karto didesnis už visą Europą.

Naujojo arkivyskupo tėvas Petras Bulaitis neseniai mirė Londone. Motina dar gyva ir stipri. Trys seserys yra mokytojos. Ketvirta sesuo, buvusi mokyklos vedėja, neseniai mirė. Viena sesuo yra kazimierietė vienuolė Ses. Kazimiera, naujokių magistrė anglų vienuolyne Jamaicos saloj.

K.P.

J. Lekas, A. Gabalienė, R. Tričytė, kun. J. Prunskis.

Senatoriai ir kongresmanai Lietuvos reikalais

Amerikos Lietuvių Tarybos vardu pirm. dr. K. Sidlauskas specialiu raštu kreipėsi į JAV senatorius ir kongresmanus, prašydamas, kad Vasario 16 d. proga kongrese iškeltų Lietuvos laisvės reikalą, pasisakant prieš Lietuvos okupaciją ir reikalaujant Lietuvos žmonėms laisvo apsisprendimo vykdymo dėl savo politinės santvarkos.

Dr. J. Genys kalbės Racine Racine, Wisc., ALTO skyrius Vasario 16 minėjimą ruošia vasario 21 d. 3 v. p.p. Kalbėtojų pakviestas dr. J. Genys iš Washingtono. Meninę programą atliks sol. Laima Stepaitytė. Racine kolonija Lietuvos pasiuntinybės rūmų remontui iki sausio 12 d. buvo surinkusi 1600 dol.

Latviai domisi Lietuvos reikalais

Latvių sąjungos Chicagoje pirmininkas Ilmaris Bergmanis kreipėsi į Atstovų Rūmų Žmogaus teisių pakomisiją Vytauto Skuodžio išlaisvinimo reikalui. Gavo iš pakomisijos pirm. Don Bonker palankų laišką, kad jie šį reikalą jau gina Helsinkio komisijoje ir kad planuoja rezolucijos pavidalu kelti Atstovų Rūmų posėdyje vasario mėnesį.

Chicago latvių biuletenis "Chicago Latvian Newsletter" sausio mėnesį išdėjo informaciją (nukelta į 3 psl.)

GARSAS

Publication No. (ISPS 214-320)
 Published Monthly except July and August
LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA
 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207 Tel. 827-1351
 Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y., Post Office
 POSTMASTER: Send Change of Address Notice to:
 P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703
 Subscription \$5.00 per year Advertising Rates on Application
 Raštus (straipnius ir korespondencijas) redakcija talso savo nuostūra.
 Neapsaudintus raštus grąžina tik paties autoriams prašant.
 \$5.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

**ARKIV. J. MATULAITIS MIRĖ
 PRIEŠ 55 METUS**

Sausio 27 dieną suėjo 55 metai, kai Kaune mirė arkivyskupas Jurgis Matulaitis, buvęs Vilniaus vyskupas, tuometinis apaštalinis Lietuvos vizitatorius, tėvų marijonų vienuolijos atnaujintojas, Marijos Nekalto Prasiždėjimo seselių vienuolijos steigėjas.

Įdomus sutapimas: arkivyskupo Matulaičio tėvus sutuokė kunigas marjonas, arkivyskupą krikštijo taip pat kunigas marjonas. O pats Matulaitis, jau pasiekęs įžymaus teologijos profesoriaus garso, pasiryžo stoti į marjonus, kurių Lietuvoje buvo likę tik vienas.

Matulaitis savo ryžtą vykdė slapta, nes Rusijos carinė valdžia vienuolijas buvo uždraudusi. Visai panašiai šiandien sovietinė valdžia daro — eidama caro pavyzdžiu, neleidžia vienuolijoms veikti.

Matulaitis mirė eidamas tik 56-tuosius metus, taigi būdamas pačiame amžiaus pajūgume. Paskutiniai jo žodžiai, ištarti kunigams marjonams, jį lankiusiems: rikiuokitės, pasišveškite. Tą savo buvusio vadovo pagedavimą tėvai marjonai tebevykdo: jie rikiuojasi ir pasišvečia Dievo garbei ir savo tautos gerovei.

Jau keliolika metų, kai rūpinamasi, kad arkivyskupas Jurgis būtų paskelbtas Bažnyčios palaimintuoju. Visam šiam vyksmui, parengiamiesiems bylos sprendimo darbams vadovauja tėvai marjonai, talkinami visų lietuvių tikinčiųjų. Šiuo metu beatifikacijos bylos vedėjas yra marjonas kun. dr. Juozas Vaišnoras, gyvenęs Romoje. Jam teko arkivyskupą Jurgį iš arčiau pažinti, todėl jo darbas yra pagrįstas ne tik dokumentinės medžiagos rinkimu, sijojimu ir pateikimu Bažnyčios vadovybei. Jo darbas pagrįstas ir meile bei giliu įsitikinimu arkivyskupo šventumo žymėmis.

Neseniai kun. Vaišnoras pranešė, kad bylos eiga smarkiai pastūmėta į priekį. Šventųjų skelbimo kongregacijai pagrindiniai duomenys įteikti beveik prieš dvejus metus. Tuos duomenis sudarė 928 spausdintų puslapių tomas. Tokių bylų Vatikane esą nemažai. Anot kunigo Vaišnoros, šią kongregaciją šiuo metu esą pasiekę apie 40 bylų, laukiančių savo eilės. O kongregacija išsprendžianti per metus tik 4 ar 5. Taigi normaliai arkivyskupo Jurgio bylai sprendimo eilė ateitų gal tik už aštuonerių ar dešimties metų. Gali būti ir išimčių, jeigu pats popiežius paprašo kongregaciją spręsti tuojau. Štai kodėl vakaruose gyvenę lietuviai jau daug rašė ir dar rašo prašymus popiežiumi šios bylos pagreitimo reikalui.

Kunigo Vaišnoros žiniomis, arkivyskupo Matulaičio beatifikacijos reikalui kreipiasi ne tik lietuviai. Tarp prašiusių yra vokiečių, olandų, lenkų, austrų. Kongregacijos komisijos patarėjai jau yra pripažinę, kad "Dievo tarno arkivyskupo Jurgio Matulaičio dorybės yra aukšto (heroinio) laipsnio". Esama vilčių, kad atskira kongregacijos komisija, susidedanti iš kelių kardinolų, gali netrukus iš esmės susipažinti su šia lietuviams taip svarbia byla.

Jungtinių Valstijų lietuvių bažnyčiose dažnai į tikinčiųjų maldas įjungiamas kreipimasis į Dievą, kad Dievo tarno Jurgio beatifikacijos bylos sprendimas

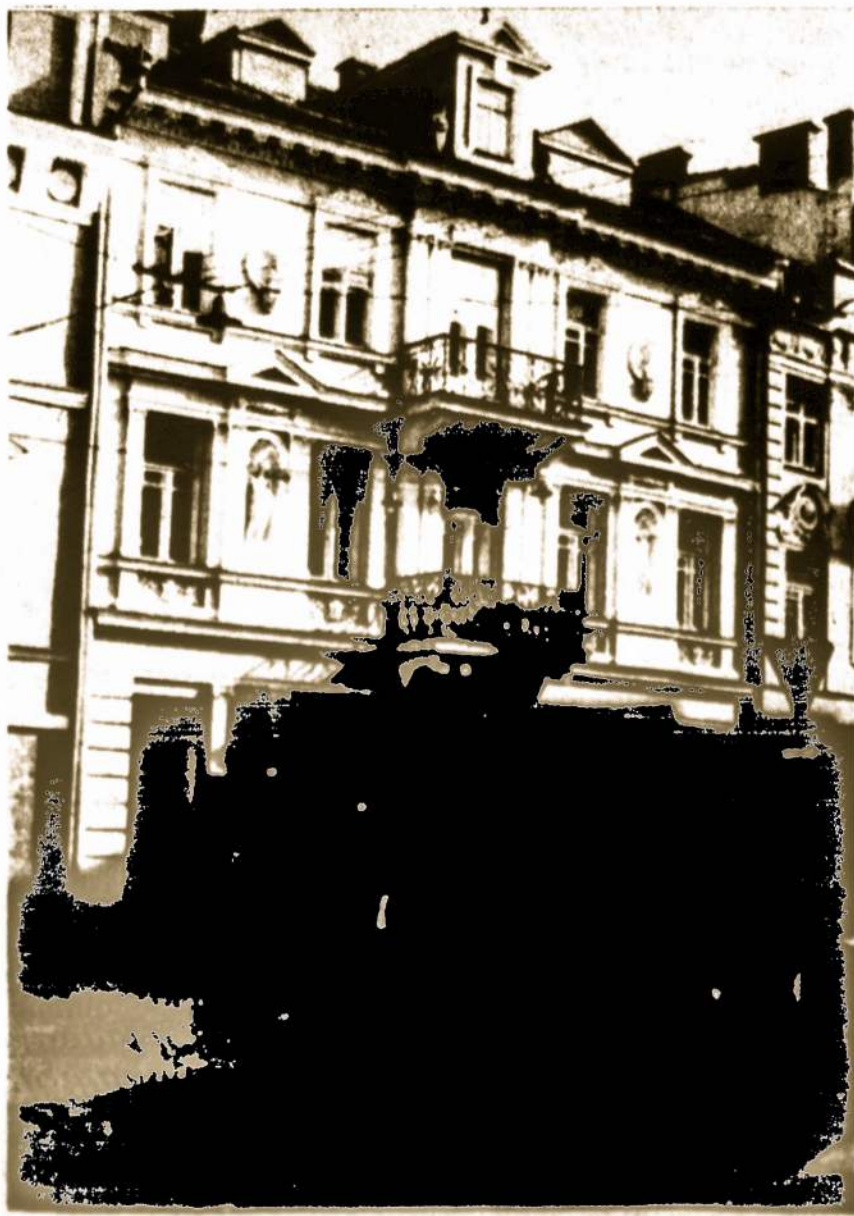
greičiau įvyktų. Jo tarpininkavimu prašoma ir Lietuvos tikintiesiems religinės laisvės ir iš viso laisvės Lietuvai.

Arkivyskupo Matulaičio išsamiau nepažinę gali pasisemti žinių perskaitę du biografinius veikalus. Prieš ketverius metus pasirodė kun. Stasio Ylos knyga "Jurgis Matulaitis", o pernai išėjo istoriko dr. Antano Kučo beveik 600 puslapių veikalas "Arkivyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius". Kučo veikalui parašytame įžangos žodyje kardinolas Antonio Samore pažymi, kad Matulaitis "visą savo gyvenimą paaukojo Dievui ir dvasinei kitų naudai... Paskutinį jo gyvenimo dešimtmetį, jam esant viešose pareigose, ypač išryškėjo jo dorybės. Vargšų tėvas ir globėjas, visiems lygus ir teisingas, daug pasidarbavo ir savo tautiečiams. Jis buvo uolus ganytojas jam pavestose vyskupijoje, kur gyvenimas buvo pilnas kančių ir sunkumų. Nesvyruojąs ir griežtas sau pačiam buvo atjaučiąs ir dosnus kitiems, kurie tik buvo reikalingi jo pagalbos..."

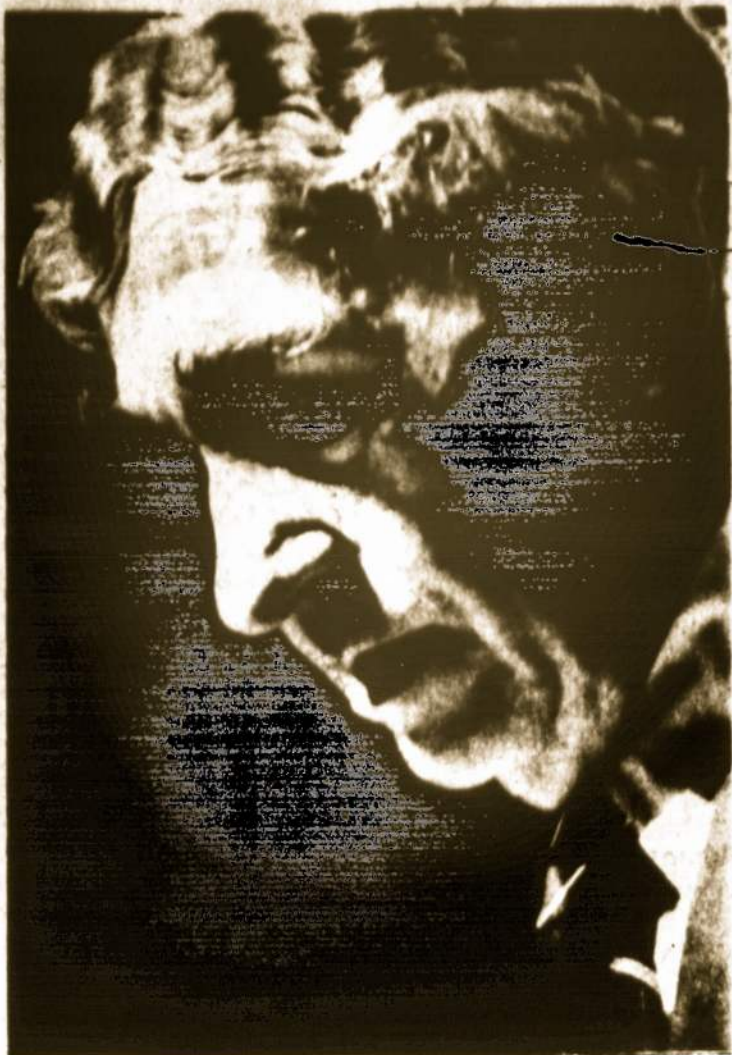
Neseniai Romoje lankėsi Amerikos tėvų marijonų provincijolas kun. dr. Viktoras Rimšelis. Popiežiumi Jonui Pauliui jis įteikė daugiau naujų prašymų arkivyskupo Matulaičio bylos pagreitimo reikalui. Tarp jų buvo ir Ateitininkų sukaktuvinio kongreso dalyvių prašymas su keliais šimtais parašų. Sausio 23 dienos "Drauge" kun. Rimšelis apie Matulaičio palaiminimo paskelbimo bylą taip pasisako:

"Mums lietuviams, kurie, išskyrus šv. Kazimierą, neturime kito lietuvių paskelbto šventu, paskelbimas arkiv. Jurgio Matulaičio palaimintuoju būtų nepaprastas tautinis laimėjimas. Žinoma, mes turime daug šventųjų, ypač daug kankinių, paaukojusių savo gyvybę už Dievą, Bažnyčią, už tėvynės laisvę, bet jie žinomi tik Dievui!"

j.b.l.

Šių namų antrajame aukšte 1918 vasario 16 buvo paskelbta atstatoma Lietuvos nepriklausomybė.

Bernardas Brazdžionis

**BERNARDAS BRAZDŽIONIS
 — DEIMANTININKAS...**

Šį mėnesį į amžiaus deimantininkus įsiriškavo ir Bernardas Brazdžionis, mūsų tautos iškiliasis poetas. Visi "oficialūs" duomenys rodo, nors ir nesinori tikėti, kad vasario 2 d. sukako 75 metai, kai gimė Bernardas Brazdžionis. Tai įvyko Stebeikių kaime, Pumpėnų valsčiuje, Biržų apskrityje. Tačiau Bernardas sakosi save laikęs vabalninkiečiu, nes jo motina vabalninkietė...

Vos vienerių metų sulaukęs Bernardą tėvai išsivežė į Ameriką. Visa šeima grįžo į Lietuvą 1914 metais, prieš pat pirmąjį pasaulinį karui prasidedant. Apsigyveno Biržų apskrityje. Ten jis ir užaugo. Baigė Biržų gimnaziją, o nuo 1929 metų, pradėjęs studijuoti Vytauto D. universitete, daugiausia gyveno Kaune, tik atostogų dienomis atvykdamas į tėviškės ir apylinkių laukus. Į Ameriką Bernardas antrą kartą atvyko 1949 metais, praėjus maždaug 35 metams po grįžimo Lietuvos.

Apie Brazdžionio kūrybos vertę ir reikšmę paliksime literatūros žinovams kalbėti. Apie jį daug parašyta. Už jį geriausiai kalba jo eilėraščiai, jo poemos. Yra parašęs ir nemažai kritikos straipsnių, daugiausia paskelbtų Jono Brazdžionio slapyvardžiu.

Brazdžionis taip pat pirmaujantis vaikų literatūroje, rašęs Vytes Nemunėlio slapyvardžiu. Nepriklausomoje Lietuvoje Brazdžionis pagerbtas 1939 metų valstybine literatūros premija, vertinant jo eilėraščių rinkinį "Kunigaikščių miestas". Iš-eivijoje Brazdžionis yra susilaukęs kelių premijų.

Nors Brazdžionio vardas dabar Lietuvoje nešluojamas iš sovietinių literatūros istorijos ir kritikos raštų, tačiau jam prikeržiamai sovietinių vertinimų priešvaizdžiai. Sovietinėje enciklopedijoje jis pravedžiuojamas buržuaziniu dekadentiniu rašytoju. Tačiau lietuvių tautos žymios daugumos vertinimas visai kitoks. Jai Brazdžionis — didis lietuviškos, krikščioniškos, humanistinės sielos poetas. Žinoma, kad Brazdžionis ir šiandien plačiai deklamuojamas Lietuvoje, aišku, ne viešai. Tai liudija pogrindžio spauda. Laisvajame pasaulyje lietuviams Brazdžionis — vienas labiausiai mėgiamų rašytojų.

Brazdžionis, naujasis deimantininkas, kūrybingas ir šiandien. Dažnai paberis naujų savo poezijos pošmenų. Veiklus jis ir mūsų kultūriname bei visuomeniniame gyvenime. Jau kelinti metai, kai Brazdžionis gyvena nuosaliai nuo didesniųjų miestų Kalifornijoje, tačiau beveik kiekvieną sekmadienį jis su savo žmona Aldona atvyksta į lietuvių švento Kazimiero parapijos bažnyčią Los Angeles, nors kelionėje į abi puses tenka automobilium sukarti du šimtų mylių su kaupu.

Nevengia ir tolimesnių išvykų. Pernai rugsėjo mėnesį sukaktuviniame ateitininkų kongrese Bernardas Brazdžionis su didžiu pasisekimu skaitė savo senesnių ir naujaujų kūrinių. Dabar pakviestas dalyvauti JAV Lietuvių Bendruomenės 30 metų sukakties minėjime, įvyksiančiame balandžio 17-18 dienomis Detroito.

Mielam, brangiam Sukaktuvininkui Bernardui Brazdžionui ir jo žmonai Aldonai, jo šviesaus gyvenimo ir brandžios kūrybos bendražygei, tenka palinkėti geriausios Dievo palaimos.

j.b.l.

JAV Lietuvių Bendruomenės 30 metų sukaktis bus minima visose Bendruomenės apylinkėse. Organizacija buvo inkorporuota Connecticut valstijoje 1952 vasario 14. Pagrindinis minėjimas, akademija ir koncertas įvyks 1982 balandžio 17 ir 18 Detroito; juos ruošia JAV LB Detroito apylinkės valdyba.

**MININT F.D. ROOSEVELTO
 GIMIMO ŠIMTMETĮ**

Šių metų sausio mėnesio paskutinę savaitę Amerikoje reikšmingai minėta Franklino Delano Rooseveltto gimimo šimto metų sukaktis — ir spaudoje, ir televizijoje, ir viešo pobūdžio renginiuose. Washingtono ta proga suruoštos muziejuose kelios parodos, vaizduojančios Rooseveltto gyvenimo svarbesnius įvykius ir jo poveikį šalies gyvenime. Kongresas sausio 28 d. buvo susirinkęs abiejų rūmų bendro posėdžio vien tik šios sukakties paminėjimui. Atitinkama programa atlikta Rooseveltto atminimui įrengtoje bibliotekoje-muziejuje Hyde Park miestelyje, jo gimtojo sodyboje. Beveik sukakties išvakarėse Rooseveltto gimtajame name kilęs gaisras gerokai apnaikino trečiąjį jo aukštą.

F.D. Rooseveltas, 32-rasis Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas, yra vienintelis amerikietis, išrinktas valstybės prezidentu keturis kartus iš eilės. Nuo pat George Washingtono prezidentūros Amerikoje laikytasi tradicijos, tartum nerašyto įstatymo, kad į prezidentus nekandidatuojama daugiau kaip dviems ketverių metų kadencijoms. Rooseveltas tą tradiciją sulaužė 1940 ir 1944 metais. Vėliau kongresas priėmė konstitucijos papildymą, uždraudusį ilgesnį, kaip dvejų kadencijų prezidentavimą.

Franklinas D. Rooseveltas gimė 1882 metų sausio 30 dieną Hyde Park miestelyje gerokai pasiturinčioje James ir Sara Rooseveltų šeimoje. Jo protėviai kilę iš Olandijos ir Belgijos. Vaidijose nebuvo lepinamas. Jo auklėjimu ir ateitimi ypač rūpinosi tvirtabūdė motina, 26 metais jaunesnė už savo vyrą. Jo tėvas prekybiniais ir valdiniais reikalais dažnai keliaudavo po užsienį. Ir jaunam Franklinui teko dar vaikystėje drauge su tėvais pabuvoti svetur. Anksti išmoko vokiečių ir prancūzų kalbų. Lankė tik turtuolių vaikams tada prieinamas mokyklas.

Baigęs Harvardo universitete teisės mokslus, F.D. Rooseveltas netrukus pradėjo verstis advokatu ir tuojau įsijungė į demokratų partijos veiklą. Jam toji partija buvo artima daugeliu atžvilgiu, bet gal daugiausia ji buvo jam pažįstama iš savo tėvo partitės, nes šis buvo jau senokas "partietis. Tuo tarpu kitos Rooseveltų sakos šeima, iš kurios kilo prezidentas Theodoras Rooseveltas, tolimas Franklino giminaitis, buvo respublikonai. 1910 m. F.D. Rooseveltas buvo išrinktas į valstijos senatą.

1912 metais Franklinas Rooseveltas uoliai rėmė Woodrowo Wilsono, tuometinio New Jersey gubernatoriaus, Princetono universiteto profesoriaus, kandidatūrai į demokratų prezidentinius kandidatus. Jis vadovavo gausiai New Yorko valstijos demokratų delegacijos Baltimorės suvažiavime grupei. Wilsonas laimėjo nominaciją 48-tame balsavime, o už trijų mėnesių ir prezidento rinkimus. Juose Wilsonas rungsi su tuometiniu prezidentu Taftu ir buvusiu prezidentu Theodoru Rooseveltu. Laimėjęs rinkimus, Wilsonas nepamiršo savo jauno rėmėjo. Trisdešimtmetis Franklinas Rooseveltas tapo Wilsono administracijos karo laivyno sekretoriaus pavaduotoju, kurio pareigas jis entuziastiškai ir veiksmingai ėjo autoonerius metus.

1920 metais demokratų partija savo viceprezidentiniu kandidatu pasirinko Rooseveltą. Nors tų metų prezidentinius rinkimus demokratai smarkiai pralaimėjo, bet Rooseveltas savo aktyviu juose dalyvavimu susikrovė sau nemažą politinį kapitalą — ir savo New Yorko valstijoje, ir visame krašte. Tačiau 1921 metų vasarą jį ištiko didžioji nelaimė — jis tapo šurpriosios vaikų paralyžiaus ligos auka. Atrodė, kad spindėjusi šviesi politinė ateitis bus dingusi dėl paralyžiaus atnešto invalidumo. Rooseveltas, dar nesulaukęs nei 40 metų,

neteko kojų raumenų valdymo. Negalėjo net pastovėti be ramėčių. Bet jo ryžtas ir nepažūsi atsparumo dvasia nepaisė fizinio invalidumo. Ir nuolatiniame kėdėje sėdėjimui pasmerkta Rooseveltas išliko pajėgus profesiniam ir politiniam gyvenimui.

Už dvejų metų Rooseveltas vėl aktyviai reikšėsi politinėje veikloje. 1924 ir 1928 metais jis darbavosi už New Yorko gubernatoriaus Alfredo Smitho išrinkimą demokratų prezidentiniu kandidatu. 1924 metais Smithui nepasisekė gauti nominaciją, bet 1928 metais Smithas tapo demokratų prezidentiniu kandidatu. Nominacijų kalbą tada suvažiavime pasakė Rooseveltas. Pirmą kartą šalies istorijoje katalikas išrinktas prezidentiniu kandidatu. Bet gyventojų dauguma dar nebuvo pasiruošusi tikrai tolerancijai. Net ir pietinėse valstijose, kuriose paprastai demokratų kandidatai lengvai laimėdavo, Smithas toli atsiliko nuo savo oponento, respublikono Hooverio.

Tais metais (1928) Rooseveltas, Smitho prašomas, kandidavo į New Yorko gubernatorių. Jis laimėjo. 1930 metais buvo perrinktas. Per ketverius metus Rooseveltas savo valstijoje įvykdė daug atmainų, ypač socialinėje srityje. Ir vėl susilaukė visos šalies demokratų dėmesio, 1932 metais jis aktyviai siekė demokratų nominacijos, nors jam priešinosi jo buvęs ilgameitis politinis draugas Alfredas Smithas. Tada Rooseveltą tvirtai rėmė kitas įžymus New Yorko politikas katalikas, James A. Farley. Rooseveltas demokratų suvažiavime 1932 m. Chicagoje laimėjo prezidentinę nominaciją trečiajame balsavime. Jis tuojau atskrido į suvažiavimą ir pasakė jo dalyviams uždegusią kalbą, kuria pradėta rinkiminė kampanija. Iki tol prezidentiniai kandidatai laukdavo savo namuose partijos suvažiavimo delegacijos su pranešimu apie išrinkimą. Rooseveltas pradėjo naują tradiciją — kandidatas, laimėjęs nominaciją, tuojau atvyksta į suvažiavimą ir pasako "priėmimo kalbą".

1932 metų lapkričio rinkimuose F.D. Rooseveltas pasiekė triuškančią pergalę, rungdamasis su tuometiniu prezidentu Herbertu Hooveriu. Kai 1933 m. kovo 4 dieną naujasis Amerikos prezidentas sudėjo konstitucijos nurodytą priešaišką, šalyje siautė didžiulė ekonominė depresija. Penkiolika milijonų bedarbių. Daugelis žmonių pradėdavo savo taupinimus dėl bankų užsidarymo. Milijonams amerikiečių trško ne tik darbas, bet ir vilties susilaukti šviesesnio rytojaus.

Rooseveltas iš pat pirmos dienos užmezgė artimą ryšį su tauta. Inauguraciniame žodyje jis kvietė visus bijoti tik pačios baimės. Per pirmąjį šimtą dienų Baltuosiuose Rūmuose Rooseveltas apipylė kongresą daugybe siūlymų, bent po vieną kas savaitę, kurie beveik visi priimti. Nauji įstatymai ir potvarkiai visų pirma siekė susidoroti su ekonominės depresijos sunkumais. Šalies gyvenimas pasuktas pasitėkėjimo keliu. Organizuoti viešieji darbai. Užtikrintas saugumas gyventojų taupinimams bankuose. Stabdytos namų ir ūkių varžytynės. Įvestas nedarbo pašalų teikimas. Priimtas netrukus ir socialinis draudimas, užtikrinęs senatvės pensijas. Valstybiniu mastu socialinio draudimo įstatymo iki tol Amerikoje nežinota. Veikė privatus pensijų planai, bet masėms žmonių jie nebuvo veiksmingi. Rooseveltas rūpinosi ir ūkininkų padėties pagerinimu. Pradėti plataus masto viešųjų kelių tiesimo ir žemės ūkio elektrifikacijos projektai.

1936 metais Rooseveltas perrinktas antrai kadencijai iki tol dar nežinota balsų persvara — tik dviejose valstijose, Maine ir

(nukelta į 4 psl.)

LIETUVOS LAISVĖS VARPUI 60 METŲ

Amerikos lietuvių dovana nepriklausomai Lietuvai. Pirmą kartą Laisvės Varpas Kaune sukambėjo 1922 vasario 16 dieną.

Besibaigiant Pirmam pasauliniam karui, Amerikos lietuviai labai aktyviai veikė, norėdami padėti Lietuvai. Visų išsiviję buvo apėmęs bendras entuziazmas — atstatyti nepriklausomą Lietuvą.

Lietuviai rengė seimus, rašė peticijas, rinko parašus, važinėjo į Washingtoną, Lietuvos laisviniui reikalui suaukėjo tūkstančius.

Su dar didesniu uolumu jie norėjo padėti Lietuvai, kai ši 1918 vasario 16 paskelbė atstatyti nepriklausomybę. Amerikos lietuviai važiuojo į Lietuvą, norėdami jai konkrečiai pagelbėti, kovoti dėl jos laisvės. Toks vienas buvo ir Garso ilgametis redaktorius Matas Zujus, toks buvo ir Stepas Darius ir daugelis kitų.

Amerikos Laisvės Varpas

Viena iš Jungtinių Amerikos Valstybių tautinių relikvijų yra Liberty Bell — Laisvės Varpas, dabar esąs Nepriklausomybės salėje Philadelphijoje.

Šis varpas yra senesnis už Jungtines Amerikos Valstijas. Jis nuliedintas 1753 metais, t.y. 23 metus prieš Amerikos nepriklausomybės paskelbimą. Varpe įrašyta: Proclaim Liberty throughout all the Land unto all the Inhabitants (Skelbk laisvę visoje šalyje visiem jos gyventojam).

Kai 1776 liepos 4 buvo paskelbta Jungtinių Amerikos Valstybių nepriklausomybė, šis varpas Philadelphijoje skambino visa jėga ir visu garsu, skelbdamas ateinančias laisvės dienas visiem.

Bet Amerikos laisvės karai pailie Philadelphia, — 1777-1778 įsiveržė britai. Amerikos patriotai nepaliko Laisvės Varpo priešam, jį išgabeno ir paslėpė Allentowne.

Kai britai išsikraustė iš Philadelphia, varpą vėl sugrąžino. Varpas 1835 suskilo. Tada jį iš State House perkėlė į Independence Hall. Ten jis ir dabar tebėra.

Varpo simbolika

Varpo simbolis reiškia naują darbą, ryžtą. Kazkas atsitinka naujo, džiaugsmingo, ko anksčiau nebuvo.

Lietuvių tautai varpas buvo labai svarbus. Vincas Kudirka, tautos žadintojas, leido Varpą — tautinės minties laikraštį. Pats Kudirka ir jo Varpas saukė — Kelkite, kelkite.

Varpas reiškė lietuvių tautinį atgimimą, lietuvių laisvės troškimą. Ir lietuviams ateiviams Amerikoje skambėjo tas Kudirkos Varpas, saukdamas ir juos nepasilikti nuošalyje, bet jungtis į bendrą darbą Lietuvos labui.

Amerikos lietuviai buvo ir šio krašto patriotai, įsijungė į jo statybą. Tūkstančiai lietuvių tarnavo Amerikos kariuomenėje Pirmojo pasaulinio karo metu. Tad Philadelphijos Laisvės Varpas buvo ir jiems artimas ir brangus, nes kalbėjo apie laisvę.

Sumanymas kilo Chicagoje 1919 metais

Tad besikiriančiai Lietuvai ir tiko tokia dovana — Laisvės Varpas, nuliedintas pagal Amerikos Laisvės Varpo pavyzdį.

Ši mintis atėjo judriam ir uolum visuomenininkui Jonui Bagdzionui-Borden (gimęs 1882 Lietuvoje, miręs 1965 rugsėjo 25 Matteson, Ill.).

Tuo metu 1919 birželio 8-11 Chicagoje vyko Amerikos lietuvių seimas. Jis ir įtikino seimą, kad reikia padovanoti Lietuvai Laisvės Varpą. Seimas sutiko ir priėmė tokį nutarimą.

Aukos varpui buvo renkamos visose lietuviškose kolonijose. Aukų rinkimui vadovavo tas pats sumanytojas advokatas Jonas Bagdzionas-Borden.

Žmonės dosniai aukojo. Iš surinktų pinigų dar paskyrė 8536.65 dol. lietuvių taikos delegacijai Paryžiuje.

Nuliedina pagal Amerikos Laisvės Varpo pavyzdį

Varpą nuliedino Philadelphiaje pagal Amerikos Laisvės Varpo pavyzdį. Varpas svėrė 1200 svarų. Jis buvo išstatytas viešai, kad jį galėtų matyti visi žmonės. Prie varpo stovėjo garbės sargyba — du Amerikos lietuviai kariai. Vienas buvo su Amerikos laivyno uniforma ir laikė Lietuvos vėliavą, kitas buvo su pėstininkų uniforma ir laikė Amerikos vėliavą.

Ši garbės sargyba ir Laisvės Varpas buvo nufotografuoti. Nuotrauka pasidarė viena iš populiariausių nuotraukų, vaizduojančių Amerikos lietuvių veiklą.

1921 metų gale varpą išgabeno į Lietuvą. Kauną jis pasiekė 1922 metų sausio 12 dieną. Koks tai buvo džiaugsmas visam Kaunui ir visai Lietuvai, kad susilaukė tokios brangios Amerikos lietuvių dovanos!

Karo muziejaus bokšte

Dar tebevykstant nepriklausomybės kovom, 1921 sausio 22 Kaune buvo įkurtas Lietuvos karo muziejus. To muziejaus viršininku buvo paskirtas karo sanitarijos viršininkas Vladas Našvičius, kuris mėgo istoriją, mėgo archeologiją.

Muziejui dovanoto ir patalpas. Tai buvo prie Vieniybės aikštės didelis namas — rusų kariuomenės pulko jorjklas. Organizatoriai pasikvietė talentingą architektą Vladą Dubeneckį, ir šis perdirbo ten buvusį bokštą, suteikdamas jam pilies bokšto išvaizdą.

Į šį bokštą ir buvo įkeltas Amerikos lietuvių dovanotas Laisvės Varpas. Tikrumoje jis čia neturėjo būti. Jo sumanytojai 1919 metais kalbėjo, kad Laisvės Varpas bus nugabentas į Vilnių ir įkeltas į Gedimino pilies bokštą. Bet, kol varpą nuliedino, istorija jau buvo kitaip pasisukusi, — 1920 spalio 9 lenkų generolas Želigovskis klasingai užgrobė Vilnių, sulaužydamas Suvalkų sutartį.

Skambina pirmą kartą

Pirmą kartą Laisvės Varpas sukambėjo 1922 vasario 16. Tai buvo giliai jaudinančios iškilmės. Varpui skambinti buvo parinkti du žmonės.

Pirmasis buvo aušrininkas, inžinierius Petras Vileišis. Aušrą, pirmą tautinės minties laikraštį, išleido dr. Jonas Basanavičius 1883 metais. Laikraštis ir budino tautinę sąmonę, skleidė aušrą tamsioje to meto naktyje.

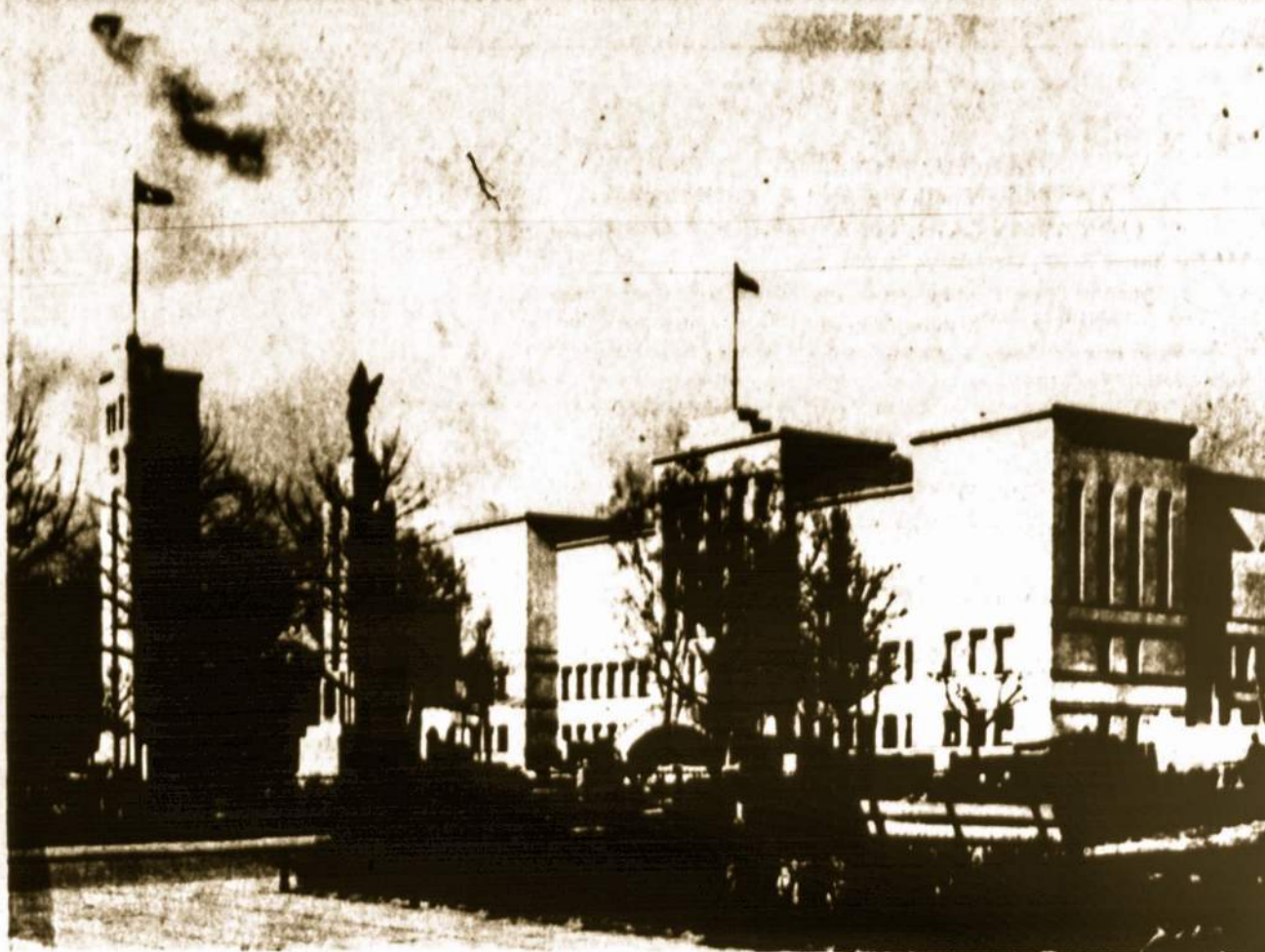
Petras Vileišis buvo vienas iš uoliųjų aušrininkų, gimęs 1851 sausio 25. Tada, kai reikėjo varpui skambinti, jis buvo 71 metų amžiaus, seniausias tose iškilmėse dalyvavęs aušrininkas. (P. Vileišis mirė 1926 rugpjūčio 12).

Antanas buvo parinktas konkretus laisvės kovų dalyvis, pats tose kovose sužeistas, invalidas.

Tie du, — seniausias tautos žadintojas ir kovojęs dėl tautos laisvės karys invalidas, ir įspuo varpą. Jis sugaudė Lietuvos nepriklausomybės šventę.

Ir jo skambėjimą išgirdo ne tik Kaunas, bet ir visa Lietuva.

Tas Laisvės Varpas skambėjo tik duotųjų tautos šventių progą. Jo balsą pažino kiekvienas lietuvis, nes jo gaudesys buvo

Karo muziejaus sodelis Kaune. Priekyje — Laisvės paminklas, gilumoj — muziejus, dešinėje muziejaus bokštas, kur buvo įkeltas Amerikos lietuvių dovanotas varpas.

perduodamas radijo bangomis į visų kraštą.

Perkeltas į kitą bokštą

Senasis karo muziejus buvo mažas, nepatrauklus. 1930 sumanyta statyti naują muziejų. Planus parengė architektas Vladas Dubeneckis. Jis Laisvės Varpui pastatė specialų bokštą. Muziejaus statybos darbai buvo baigti 1934. Ten į bokštą buvo įkeltas ir Laisvės Varpas.

Įrašai varpe

Visi varpai turi įvairius įrašus, įrašomi jų nuliedinimo metai, jų vardai ir ištisi šūkiai. Ir šitame

varpe įrašytas gražus B.K. Balučio paruoštas įrašas:

O skambink per amžius vaikams Lietuvos,

Kad laisvės nevertas, kas negina jos.

Taip pat yra ir vytiš ir metrikinis įrašas: Lietuvių Seimas Amerikoje Lietuvai, Chicagoje 1919 m. birželio 8-11 d.

Koks varpo likimas?

Kaune buvusiam karo muziejui įrengtas istorinis muziejus, o bokšte yra sukabinta daug varpų varpelių ir padaryta varpų muzika. Jau nepriklausomos Lietuvos laikais buvo pradėta organizuoti šio varpų muzika. Da-

bar ji praplėsta. Reikia manyti, kad ten yra paliktas ir šis Laisvės Varpas. Suprantama, apie laisvę ten niekas negali kalbėti. Ir jo visi įrašai tikriausiai yra iškalti, sunaikinti. Jis jau nebešaukia — kelkite, kelkite. Jis tarnaiva pavergėjui, atskambindamas tik kelias gaidas melodijoje. Toks tai yra režimas, jis ir varpam atima balsą ir jį paskirtį.

Ir po 60 metų prisimename šį Laisvės Varpą. Jį girdėjo visa Lietuva. Ir dabar girdi visi pasaulio lietuviai — tą nuostabų Laisvės Varpą, amžinai šaukiantį, amžinai kviečiantį į darbą Lietuvos labui. (p.j.)

pės nariai: Ona Lukauskaitė-Poškienė, kun. Bronius Laurinavičius.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA INFORMUOJA

(atkelta iš 1 psl.)

ciją apie V. Skudjį ir išspausdino ilgesnį kun. J. Prunskio pranešimą apie Maskvos propagandinius nukrypimus filme "The Unknown War", kartu reikalaujant, kad mokytojų sąjunga National Education Association atšauktų to filmo indorsavimą.

Lietuvos klausimas televizijoje

Vadinama kabelio televizija yra jau įvesta daugybėje Chicago priemiesių. Tos televizijos MetroVision bendrovė, veikianti kanalu 4, į vaizdajuostę įrašė su kun. dr. J. Prunskiu pasikalbėjimą apie Lietuvą ir rodydų dar kartus: vasario 10 d. 8 val. 30 min. v. ir vasario 14 d. 7 val. 30 min. vakare. Taip pat šis pasikalbėjimas bus perduotas per WOPA radijo stotį.

Latvių išsivijimo vadovas

Laisvųjų pasaulio latvių federacijos pirmininku išrinktas Olgerts Pavlovskis.

Studentai Amerikos pabaltiečių komite

Amerikos Pabaltiečių komitetas Washingtone konstatavo, kad pereitais metais buvo labai sėkminga studentų internų programa tame komitete. Į komiteto darbą įsijungę lietuvių, latvių, estų studentai aplankė apie 50 Washingtono valdžios, kongreso įstaigų, susitiko su žmogaus teisių aktyvistais ir turėjo gerą progą praplėsti politinio darbo patirtį. Ši programa bus vykdoma ir šiemet. Bus priimami studentai, sulaukę 18 m., studijuoją politinius mokslus, žurnalizmą, istoriją, sociologiją ar mokslus apie Pabaltijį ar Sovietų Sąjungą. Jiems bus apmokėta kelionė ir dar 1500 dol. už vasaros darbą. Reikalinga turėti automobilį. Studentai tuo susidomėję, kreipiasi į ALTO centrą, Chicagoje.

Vienatališkos investigacijos Jungtinio Amerikos Pabaltiečių komiteto atstovai turėjo pasi-

kalbėjimus su Valstybės departamento Europos skyriaus direktoriumi John Davis ir Pabaltijo skyriaus pareigūne Mildred Patterson. Pabaltiečiai pabrėžė, kad dabartinis Teisingumo departamento Specialių investigacijų įstaigos žinių rinkimas iš sovietinių šaltinių apie tariamus pabaltiečius karo kriminalistus nesiderina su okupacijos nepripažinimo politika ir yra labai nepatikimas, kadangi Sovietų Sąjungą neduoda apkaltintų gynėjams teisės pravesti nepriklausomų, bešališkų tyrinėjimų. Pats Valstybės departamentas juos perspėjo apie Sovietų Sąjungos klaidinančių žinių skleidimą. Iš Pabaltiečių komiteto toje delegacijoje dalyvavo dr. J. Genys, G. Meierovics ir J. Elias.

Vasario 16 minėjimas Pitsburghe, Pa.

ALTO vicepirmininkas Povilas P. Dargis pakviestas pagrindiniu kalbėtoju vasario 20 d. ALTO skyriaus rengiamame minėjime Pittsburgh, Pa.

Hot Springs ALTO vadovybė

Amerikos Lietuvių Tarybos Hot Springs skyriaus valdybą šiuo metu sudaro: pirm. Petras Maldeikis, vicep. Antanas Zubavičius, parengimų vadovė Genė Gylys, sekr. Antanas Bertulis, izdin. Kostas Plepys. Revizijos komisija: pirm. Antanas Kruklys, nariai Vytautas Tamošaitis ir Pranas Šilpa.

Anglijoje rūpinasi įkalintais lietuviais

Anglijoje 1982 m. pasirodė nr. 2 leidinio "Freedom Call". Jame iškeliamas, kaip Maskva klaido susijungti perskirtoms seimoms, kaip žiauriai Sovietų Sąjungoje kalinami kovotojai dėl žmogaus teisių, kankinant juos badu, šalčiu, laikant karceriuose. Leidiny daug vietos skiriama kalinamiems lietuviams: Mečislouvi Jugevičiui, Viktorui Petkui, Baliui Čajauskui. Aprašomi daug nuspelnę Helsinkio gru-

Latviai užjaučia lietuvius

Amerikos Latvių Sąjungos leidžiamas biuletinis "Latvian News Digest" savo paskutiniajame numeryje specialiu straipsniu pagerbė atminimą Lietuvos nužudytą kun. Leono Mažeikos, 63 m. amžiaus. Pabrėžiama, kad jis buvo stiprus tikinčiųjų teisių gynėjas, pasirašė su kitais tuo reikalu skundą Maskvai, primenantį žmogaus teisių pažeidimus. Biuletenis taip pat primena ir anksčiau Lietuvoje nužudytą kunigą Leoną Šapoką. Taip pat pranešama, kad okupuotoje Latvijoje trejiems metams kalėjimo nuteistas poetas, mokytojas Alfredas Zarins, 58 m., kuris jau turėjo dvi širdies atakas. Nežiūrint jo trapios sveikatos, išsiųstas į kalėjimą 700 km į šiaurę nuo Latvijos.

ALT INFORMACIJA

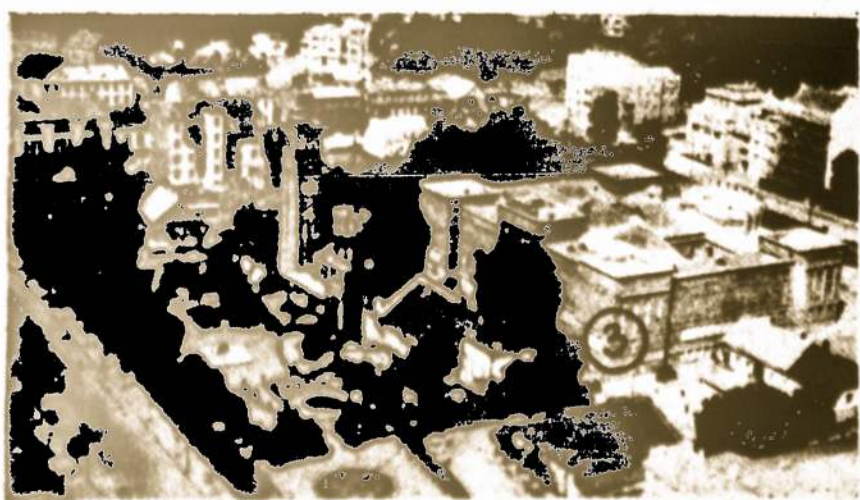
— Chicago Jaunimo Centro taryba sausio 5 nutarė skelbti 1982 metų Jaunimo Centro metais. Prieš 25 metus Jaunimo Centras atvėrė savo duris lietuvių jaunimui, organizacijom ir bendrai lietuvių visuomenėi. Jaunimo Centro 25-rių sukaktuvių metų veiklos komitetą sudaro kun. Juozas Vaišnis, tarybos pirmininkas dr. Jonas Račkauskas ir valdybos pirmininkė Irena Kriaučiūnienė.

— Aktorei ir režisieri Elenai Kudabienei paskirta Kanados Lietuvių Bendruomenės 1981 metų kultūrininko-visuomenininko 500 dol. premija. Vertinimo komisijoj dalyvavo Juozas Danyš, kun. dr. Viktoras Skilandžiūnas, Paulė Ancevičienė, Ladas Cirionas ir Rūta-Ona Šiolytė (visi iš Ottawos).

— Vytautas Vizbaras, kaip vyriausias geologas, įsijungė į "Voyager Petroleum Ltd" bendrovę Kanadoje. Jis yra baigęs geologinius mokslus Toronto universitete 1975 bakalauro laipsniu ir yra dirbęs vienoje naftos bendrovėse.

Amerikos lietuvių Lietuvai dovanotas Laisvės varpas. Jis buvo nuliedintas 1921 ir tu metų rudenį buvo išgabentas į Lietuvą. Prieš išvežant, jis buvo išstatytas Philadelphijoje viešam apžiūrėjimui. Prie jo stovi sargyboje du Amerikos lietuviai kariai; vienas laivyno uniformoje laiko Lietuvos vėliavą (k.), pėstininkas laiko Amerikos vėliavą.

Du karo muziejai Kaune apie 1933 metus. Priekyje senasis karo muziejus. Jo bokšte (1) buvo įkeltas Amerikos lietuvių dovanotas Laisvės Varpas. Kai senąjį muziejų nugriovė, varpą perkėlė į naujojo muziejaus bokštą (2). Už senąjį muziejų — naujasis karo muziejus (3), kurį suprojektavo architektas V. Dubeneckis. Muziejus buvo pradėtas 1930, baigtas 1934 metais.

ŠV. KAZIMIERO SESERŲ KONGREGACIJOS 75 METŲ SUKAKTIS

Vysk. Vincentas Brizgys

Sv. Kazimiero kongregacijos seselės išstius 1982 metus skiria paminėti jų kongregacijos 75 metų sukakčiai. Tikslioji data, kai Apaštaly Sosto vienuolių kongregacija leido steigti Šv. Kazimiero seserų kongregaciją, yra 1907 rugpjūčio 29.

Motina Marija Kazimiera Kaupaitė savo autobiografinius atsiminimus pradeda šiais žodžiais: Dievo garbei, žmonijos labui daromi darbai yra daromi paties Dievo, kuriuos jis vykdo per žmones.

Šv. Kazimiero seserų kongregacijai švenčiant 75 metų sukaktį, yra įdomu nors trumpai pažvelgti į jų darbo matomus rezultatus. Trumpu žodžiu apie juos galima tiek pasakyti, kad už Lietuvos ribų jokia kita lietuvių iniciatyva neturi kuo lygintis su tuo, ką yra sukūrusios seserys kazimierietės. Tačiau matomas medžiaginis vaizdas — jų nuosavos įstaigos, vadovaujamos mokyklos ir kita — yra tarsi tik rėmai žavinčios vizijos paveikslui.

Pirmai mokyklai Mount Carmel, Pa., lietuvių parapijoj jos pradėjo vadovauti 1909 metų pradžioj. Gaila, kad turbūt niekas neturi tikslų statistikų, kiek nuo tada iki dabar per seserų kazimierietėjų mokyklas perėjo jaunimo Amerikoj, Lietuvoj, Argentinoj, kiek ligonių, senelių. O kas sugebėtų kaip nors pavaizduoti, kas per tuos jų auklėtinius, slaugytinius, globotinius duota visuomenei!

Savo autobiografijoj Kazimiera Kaupaitė — vėliau iki mirties Šv. Kazimiero seserų kongregacijos generalinė vyresnioji Motina Marija — labai įspūdingais žodžiais pasisako, kokiomis ašaromis, garsiai viena sau verkdam, ji atsisveikino Lietuvą, antrą kartą išvykdama 1902 metais, kai liko jau viena kelyje be vilties dar kada nors sugrįžti. Vėliau iš jos, jau kaip kongregacijos vyresniosios, laišku savo kongregacijos seserims matom, kaip jautriai ištikima ji liko savo tautai.

Ką ji, išvykus iš Lietuvos mažamokslė kaimo mergaitė, vėliau davė savo tautai?

Amerikos lietuvių katalikų parapijų mokyklos seserų kazimierietėjų rankose buvo per eilę metų vienintelės vietos, kur lietuvių vaikai mokėsi lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, kultūros. To jų darbo vaisiai yra labai gražūs.

Po 18 metų Motina Marija išgyveno tai, ko nesitikėjo: vėl grįžo Lietuvon ir parvežė lauktuvių — keturias seseris kazimierietes pradėti tos kongregacijos šakais Lietuvoj. Ką ši jos parvežta lauktuvių davė Lietuvai, gali pasakyti tik tie, kurie 1920-40 metų tarpe ir vėliau pavergtoje Lietuvoj galėjo iš arti stebėti seserų kazimierietėjų vystymąsi ir veiklą.

Motinos Marijos pasiryžimas pradėti seserų kazimierietėjų misiją Argentinoj lietuvių tarpe buvo įgyvendintas tik sekančiais metais po jos mirties — 1941.

Iš šių kelių sakinių galima susikurti tik apytikrą, bet fantastišką viziją: daug tūkstančių jaunimo, ligonių, senelių, kuriems seserys kazimierietės davė tai, ko jiems nedavė niekas kitas. Tik už tai, ką jos davė lietuviams, dar nepriklausomybės metais Lietuvos prezidentas Antanas Smetona tautos vardu pagerbė seserų kazimierietėjų darbą jų steigėjų asmenyje — Motiną Mariją papuošdamas Gedimino ordinu.

Verta lietuviams žinoti, kad už Lietuvos ribų niekas kitas neturi sutelkęs tokio vertingo lietuviško knygyno, lietuviško meno rinkinio ir tokio archyvo, kokius turi seserys kazimierietės. Marijos vardo mokykla, jų

ligoninės, Marijos-Juozapo vilmokykla ir senelių globos namai yra pripažįstamos žymiomis įstaigomis tarp tos srities įstaigų Amerikoj.

Žvelgdama į savo pradėtą kongregaciją, Motina Marija sako, kad visi darbai Dievo garbei ir žmonijos labui yra Dievo darbai, vykdomi per pasirinktus žmones. Seserų kazimierietėjų kongregacijos kilmė yra daugiau negu nuostabi. Labai neįtikėtini keliu susitinka vieni kitiems visiškai svetimi asmenys, vieni kitų nepažinę, vieni apie kitus nieko net negirdėję. Trims Lietuvos kaimo mergaitėms — Kazimierai Kaupaitėi, Uršulei Dvaranauskaitėi ir Antaninai Unguraitytei, kurios ir pačios susitiko tik Ingenbohlo-Sveicarijoj mokykloj, vadovauti ir joms pasiaukoti imasi joms nepažįstamas ir pats jų dar nepažinęs kunigas Antanas Staniukynas, vos tik atvykęs į Ameriką iš Lietuvos, kur Rusijos vergijoj jam nebuvo leista dirbti lietuvių tarpe. Sutvarkyti būtinus formalumus, steigiant naują vienuolių kongregaciją, ir tėviškai, net medžiagiškai globoti jam iki tol negirdėtas ir dar esančias Sveicarijoj mergaites, imasi Amerikos Harrisburgo, Pa., vyskupas John W. Shenahan. Tas tris lietuvaites, taip pat dar nematytas, paruošti savarankiškam vienuoliam gyvenimui imasi airė vie-

nuolė Motina Cyrilė, Sv. Marijos Nekaltos Širdies kongregacijos generalinė vyresnioji, Scranton, Pa.

Jei toj istorijoj turėjo kokių dalį ir kiti asmenys, tai tos trys lietuvaitės yra tarsi dygstanti nauja gėlė, ir tie trys — kunigas Antanas Staniukynas, vyskupas John W. Shanahan ir Motina Cyrilė — yra tos jaunos gyvybės pirmieji globėjai. Jie visi, stiekdami užsibrėžto tikslo, nepaisė jokių kliūčių, jokių sunkenybių, nepalankių nuomonių, kurias reikėjo nugalėti, steigiant lietuvių vienuolių kongregaciją, o tokios anais laikais nebuvo niekur pasaulyje. Nėra jokios abejonės, kad, stiekiant to tikslo, buvo patirta ne tik vargo, bet ir sutrumpėjo asmenų gyvenimas. Kunigas Antanas Staniukynas mirė 56 metų (1918 gruodžio 15 vakare). Ar tuo kas tikėjo, ar ne, bet jis tiksliai pasakė trims dienomis prieš mirtį, kurią dieną jis mirs. Motina Marija Kaupaitė mirė 60 metų (1940 balandžio 17).

Tų praėjusių 75 metų vizijos fonc matosi amžinybė, kur yra tie keturi: vyskupas John W. Shanahan, kunigas Antanas Staniukynas, Motina Cyrilė ir Motina Marija. Aplink juos 128 seserys kazimierietės, mirusios Amerikoj, ir kelios dešimtys mirusių lietuvių. Šventųjų yra

nepalyginamai daugiau, negu Bažnyčia formaliai jų paskelbia. Nuo pat kun. A. Staniukyno ir Motinos Marijos mirties tokia visuotinė opinija buvo ir yra apie juodu. Apie kun. A. Staniukyną jo bendraamžių vyskupo P. Bočio ir kitų lietuvių kunigų žodžius, Chicagos lietuvių ataras labai realiai perdūda prof. dr. A. Kučas kun. A. Staniukyno biografijoj. Jų visų bendrą nuomonę trumpu žodžiu pasako kun. Staniukyno bendradarbis kun. Kazimieras Skripkus: "Kai pažvelgiu į kunigo Antano Staniukyno paveikslėlį, ateina mintis, kad reikia melstis ne už jį, bet į jį" (psl. 188).

Vėliau, 1940 balandžio 17, mirus Motinai Marijai Kaupaitėi, Chicagos lietuvių ir nelietuvių, net nekatalikų spauda panašiomis mintimis ir žodžiais ją palaidėjo amžinybėn. Praėjus trejiems metams nuo jos mirties Chicagos arkivyskupas Samuel Stritch paskelbė maldą, ragindamas tikinčiuosius ją kalbėti prašant Dievą, kad Motina Marija būtų paskelbta palaimintąja. Amerikoj yra nemažai net ir nelietuvių, kurie kalba ne tik tą maldą, bet ir meldžiasi prašdami Motinos Marijos Kaupaitės užtarimo. Ne vienas yra net raštu pareiškęs, kad per tai yra patyręs ypatingos pagalbos. Kas pažino kitas jau mirusias seseris kazimierietes, apie eilę jų atsiliepia, kad tai buvo šventos seselės.

Seselėms kazimierietėms, švenčiančioms savo kongregacijos 75 metų sukaktį, visa širdim linkim jų kongregacijai tokios pat gražios ateities, kokia yra 75 metų praeitis.

Trys pirmosios seserys kazimierietės. Iš k.: Antanina Unguraitytė — sesuo M. Concepta, Kazimiera Kaupaitė — sesuo M. Marija, Judita Dvaranauskaitė — sesuo M. Immaculata.

Pažaislio vienuolynas, statytas 17 amžiuje. Čia nepriklausomos Lietuvos laikais įsikūrė seserys kazimierietės, atvykusios iš Amerikos. Dabar okupantai vienuolyną pavertė muziejumi.

MININT F.D. ROOSEVELTO GIMIMO ŠIMTMETĮ

(atkelta iš 2 psl.)

Vermonte, respublikonas kandidatas pralenkė jį balsų skaičiumi.

Tiesa, ir per 8 metus Rooseveltui nepavyko pašalinti nedarbo visuotiniu lygiu. Daug reikė ir tarptautinė padėtis. Telkėsi naujo pasaulinio karo grėsmės debesys. Nuo 1939 metų rugsėjo, kai kilo antrasis pasaulinis karas, Rooseveltas didžiausias dėmesys krypo į demokratinių pasaulio pergalės organizavimą. Amerikos parama Anglijai ir jos sąjungininkėms kare su nacine Vokietija teikta iš pradžių paskolų ir nuomojimo būdu. Oficialiai Jungtinės Valstybės pirmais ir antrais karo metais buvo neutrali valstybė, — iki pat 1941 m. gruodžio 7-tos, kai Japonija klastingai užpuolė Amerikos karą laivyną ir aviacijos bazę Pearl Harbor uoste.

Amerika tačiau nebuvo neutrali ir kitų agresorių atžvilgiu. Kai 1940 metų birželio 15 d. Sovietų raudonoji armija įsiveržė į Lietuvą ir ją okupavo, o sovietinis Kremlius paskelbė Lietuvą ir jos kaimynės Latviją ir Estiją "savanoriškai įsiliejus" į Sovietų Sąjungą, Jungtinės Valstybės nepasidavė smurtui ir apgaulei. Prezidento Roosevelto sprendimu, dar 1940 metų liepos 23 dieną valstybės sekretoriaus pareigas ėjusio Sumner Welles vardu paskelbtas viešas pareiškimas, kad Jungtinės Valstybės nepripažįsta Sovietų prievarta, smurtu ir apgaule įvykdyto trijų Baltijos valstybių įjungimo. Prezidentas Rooseveltas šį Amerikos nusistatymą gyvu žodžiu pakartojo 1940 metų spalio 15 dieną pas jį atsilankiusiai Amerikos lietuvių delegacijai.

1941 metų rugpjūčio 14 d. Rooseveltas drauge su britų premjeru Churchilliu paskelbė Atlanto Chartą, žadėjusią laisvą ir teisingą pasaulį. Ja įsipareigota siekti tokios pasaulio santvarkos, kurioje būtų grąžintos suvereninės teisės ir laisvas valdymasis toms valstybėms, kurioms tai išplėta jėga. Atlanto Chartos didieji tikslai buvo įrašyti ir 1945 metų vasario 11 d. Jaltos susitarimuose. Jaltos deklaraciją Europos šalių išlaisvinimo klausimu tada pasirašė

smarkiai menkinamas. Tiesa be abejonės yra viduryje tarp tų dviejų kraštutinių. Beveik šios sukakties išvakarėse dienraštis "Chicago Tribune" paskelbė keliolikos istorijos ir politinių mokslų profesorių grupės išvadas apie geriausius ir silpniausius šalies prezidentus. Tarp dešimties geriausių prezidentų Franklinui D. Rooseveltui atitenka trečioji vieta. Jį pralenkia tik Abraomas Lincolnas ir Jurgis Washingtonas. Pridursiu, kad jį geriausių prezidentų dešimtuką įtraukti ir daugeliui mūsų labiau žinomi Woodrow Wilson, Harry Truman ir Dwight Eisenhower.

Roosevelto kritikai, o taip pat ir jo kai kurie buvę bendradarbiai, didžiausią priekaištą jam daro dėl jo nuolaidų Stalinui Teherane ir Jaltoje. Teigiama, kad, jeigu Rooseveltas būtų drauge su Churchilliu griežtai ir vieningai gynęs teises rytų Europos tautų, nepalenkiant ir Baltijos valstybių, Stalinas būtų turėjęs nusileisti. Tuo tarpu Rooseveltas gynėjas pateikia ir tokius argumentus: neužmirština, kad 1945 m. vasario mėnesį visa Lenkija jau buvo sovietų armijos replėse; raudonoji armija žygiavo į kitus rytų Europos kraštus; Amerikos atominis ginklas tada dar nebuvo pagamintas, ir nežinota jo pajėgumo. O kuriai su Japonija pergalės dar nesmatė; manyta, kad Japonijai visiškai paklūpdyti teksią paaukoti milijoną amerikiečių, todėl buvę svarbu, kad Sovietų Sąjunga įstotų karan prieš japonus kaip galima greičiau, ką Stalinas Jaltoje ir pažadėjęs.

Kritikai ir teisinimui argumentų netrūksta. Averell Harrimanas, buvęs Roosevelto vienas artimiausių bendradarbių, dalyvavęs Jaltos pasitarimuose, šiemet sausio 29 d. televizijos programoje pasakė, kad Rooseveltas buvęs labai naivus komunizmo atžvilgiu. Tačiau vis dėlto visam laikui pasiliks didelis klausukas: kaip būtų Rooseveltas pasielgęs Sovietų Sąjungos atžvilgiu, jeigu jis būtų sulaukęs karo užbaigos? Netruksta balsų, teigiančių, kad pokario Europa būtų buvusi kitokia, jei Rooseveltas būtų gyvenęs dar keletą metų.

Kaip ten bebūtų su įvairiais spėjimais, lietuviams vis dėlto gali geru žodžiu minėti Rooseveltą, F. D. Rooseveltą sprendi-

FRACKVILLE, PA.

Vyčiai surengė kūčias

Lietuvos vyčių Anthracite 144 kuopa Frackville, Pa., surengė bendras kūčias Apreiškimo parapijos saleje. Kūčios buvo pagal visas lietuviškas tradicijas su pašninko valgiais, su gražiomis staltiesėmis ir su plotkelėmis, kurias visi dalinosi tarp savęs, sudarydami lyg bendrą vieną šeimą. Ar buvo dvylika valgių, sunku pasakyti, bet jų buvo daug ir įvairių.

Prieš kūčių vakarienę maldą sukalbėjo kun. A. Bartkus, kun.

mu pasmerkta Sovietų Sąjungos įvykdyta Lietuvos okupacija. Roosevelto sprendimu atmesti Kremliaus kėsiai išgauti prievartinio Lietuvos įjungimo įteisinimą. Rooseveltas 1940 metų tvirta laikysena Lietuvos atžvilgiu tebeturi galios ir šiandien. Labiausiai tos politikos regimas ženklas — Lietuvos Pasiuntinybės buvimas ir veikla Jungtinių Valstybių sostinėje Washingtone.

j.b.l.

M. Jarašiūnas ir prel. J. Neve-rauskas. Tradicinius valgius tie-kė Anna Carlitus — pirminin-kė ir Margaret Yezulinas — vicepirminin-kė, padedamos narių iš Shenandoah kuopos. Pro-gramos vedėjas Stasys Valčaitis tarpais paaikino lietuviškus Ka-lėdų papročius, o "Zarijos" cho-ras pagiedojo kalėdinių giesmių.

Prisimintina, kad svečių buvo ir iš kitur atvykusių, kaip Šv. Ka-zimiero generalinė vyresnioji ses. M. Joanella iš Chicagos, kun. R. Potts iš New Phila-delphia, kun. W. Linkhorst iš St. Clair ir viena seselė iš New Philadelphijos. Taip pat buvo artimesnieji iš Shenandoah ir Frackville parapijų.

Pabaigoje J. Yezulinas ir He-len Ambrose įteikė čekį kun. A. Bartkui, kad jis galėtų išlaikyti lietuvišką radijo valandėlį. Vietos spauda tą įvykį — vyčių surengtas kūčias paminėjo išai-kindama lietuviškus papročius ir įdėdama net nuotrauką iš šventės.

P.B.

— Draugo dienraščio romano premijos įteikimas ir koncertas įvyks kovo 20-21 Clevelande.

SŪDUVOS LEIDINIAI

A. Bendoriaus — LIETUVOS GEOGRAFIJA. Kaina 3 dol.

Kun. J. Burkaus — TERESĖ NAUMANAITĖ. Kaina 3 dol.

Teisininko Pr. Šulo — KAIP SUDAROMI TESTAMENTAI. Kaina 3 dol. Su testamentine forma (anglų kalba) 3.50 dol.

Šias knygas galima gauti "Carso" administracijoje: P.O. Box 32 (71-73 So. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703.

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba paruošė agronomė Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastikiniu aplanku; 316 puslapių. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjoms ir šauni dovana draugams amerikietėms. Kaina 8 doleriai

Užsakymus įstgti: "Garsas", P.O. Box 32 (71-73A So. Washington Str.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

GARSAS • Lithuanian R.C. Alliance of America

English Section

COMMEMORATING LITHUANIA'S INDEPENDENCE DAY

In the United States there are about one million people of Lithuanian descent. In February they will be commemorating the 64th anniversary of the declaration of Lithuanian independence. This awakening of Lithuania to a new independent life took place in Vilnius on February 16, 1918. After 123 years of enslavement by the Russian czars Lithuania again became independent and enjoyed that freedom for 22 years until June 15, 1940, when communist troops, sent by Moscow, occupied that freedom-loving nation.

During the short period of independence, Lithuania made considerable cultural and economic progress, gained international recognition, was a member of the League of Nations and a partner of many international treaties.

Unfortunately, Lithuania became a victim of Soviet colonial expansion. The Soviet Union, realizing that people do not want foreign domination, deported from Lithuania 300,000 inhabitants and established a rule of cruel terror. In carrying on its imperialistic aims, Moscow is persistently pursuing the russification of the country, exploiting the nation by depriving the people of many products. The occupants have suppressed the political, cultural and economic freedom of the people.

The great American president, Franklin D. Roosevelt, had declared the essential human rights, the four freedoms: freedom of speech and expression, freedom of every person to worship God in his own way, freedom from want and freedom from fear. Lithuanians, under the Soviet yoke, are deprived of all these freedoms. Many Lithuanians are jailed, detained in concentration camps and kept in psychiatric wards.

The late president of Egypt, Anwar Sadat, in his autobiographical book stated: "Freedom is the most beautiful, holy and precious fruit of our culture; an individual should never be made to feel that he is at the mercy of any force of coercion or that his will is subordinated to that of others."

In the case of Lithuania, not only individuals, but the entire nation is submitted to the coercion of Moscow by force and fraud. Therefore, today, commemorating the declaration of independence, Lithuanians throughout the world are imploring people of good will to support their aim to regain independence.

In the opera "Fidelio", composed by the great Beethoven, the prisoners, after their release, sing: "O happiness to see the light, to feel the air and be once more alive. Our prison was a tomb. O freedom, freedom, come to us again."

This is the ardent desire

of the freedom loving enslaved Lithuanian nation — Freedom, come to us again."

One underground paper, published in Lithuania, rightly stated:

"At the present, Lithuanians in their homeland do not have independence, but they have their fatherland, Lithuania. They firmly believe, that Lithuania will resurrect to a new free and independent life and they are imploring people of good will in all the world to help to demolish the shackles of Soviet enslavement and to help Lithuania to become again a free and independent state."

In Memory of the Conquerors of the Atlantic Ocean

Two American pilots of Lithuanian descent, Steponas Darius and Stasys Girėnas in 1933, in a daring and perilous flight, were able to cross the Atlantic Ocean in their small plane. Their aim was to reach their native land Lithuania. Unfortunately, adverse atmospheric conditions caused their crash in the forest of Soldin, 650 km from their destination Kaunas. There were suspicions that perhaps they were shot down by the Nazis. Their dedication, heroic flight and their tragedy gained great publicity for the USA and for Lithuania. The 50th anniversary of their death is approaching. The Lithuanian American Council has started an action aspiring that the U.S. Post office issue a commemorative stamp of Darius and Girėnas in 1983. Lithuanian organizations, Veteran Posts and other supporting this endeavor are asked to write to: The Honorable William F. Bolger, Postmaster General of the United States, Washington, D.C. 20260.

Renovation of the Lithuanian Legation Building

The United States does not recognize the incorporation of Lithuania into the Soviet Union and the Lithuanian Legation continues to function in Washington, D.C. However, the building, owned by the Legation, needs immediate restoration. Lithuanians could help by their donations, sent to: The Lithuanian Legation, 2622 Sixteenth Street, N.W., Washington, D.C. 20009 or to the Lithuanian American Council, 2606 West 63rd Street, Chicago, IL 60629, indicating the purpose.

Latvians Support the Lithuanian Cause

Ilmars Bergmanis, President of the Chicago Latvian Association and other leading Latvian personalities, in their letters to government institutions in Washington and in their information bulletin are expressing a request that the Lithuanian prisoner of conscience, V. Skuodis, and others would be liberated. Latvians on many other oc-

casions also support the Lithuanian cause.

Letters to Members of Congress

Kazys Sidlauskas, President of the Lithuanian American Council, has sent letters to the U.S. Senators and Congressmen, asking that on the occasion of the anniversary of Lithuanian independence their speeches support the cause of Lithuanian freedom.

Invocation for Lithuania in the House of Representatives

The commemoration of Lithuanian Independence in the House of Representatives will take place on February 17, 1982. Rev. Viktoras Rimšelis, Provincial of the Marian Fathers, has been invited to give the invocation on that occasion.

About the Map During the President's Speech

Kazys Sidlauskas, President of the Lithuanian American Council, has sent a letter to President Ronald Reagan thanking him for the strong and continuing policy of the United States not to recognize the incorporation of Lithuania into the Soviet Union. Mr. Sidlauskas calls the attention of the President to the fact that, unfortunately, during his speech on arms control to millions of TV viewers, a map of Europe was provided where Lithuania, Latvia and Estonia were shown unnamed within the U.S.S.R. The map was identified by the Department of Defense. Mr. Sidlauskas stated, "This caused a great disappointment not only to our constituencies, but it helps the Soviet Union disinformation agencies to dismiss the talk of the American non-recognition of the Soviet 'liberation' of the Baltic States. This incident illustrates the need to direct the various U.S. Government agencies to adhere to the official U.S. position... We respectfully request you to give the necessary directives".

Representatives of Ethnic Organizations Meet with Justice Department Officials

The Joint Baltic American National Committee informs that representatives of six American East European nationality groups, including those of the three Baltic nationalities, challenged the Justice Department's investigation and prosecution of non-German, Nazi collaborators in a January 13th meeting with Assistant Attorney General Lowell Jensen and the Director of the Office of Special Investigations (OSI) Allan Ryan.

During the two and a half hour session, the nationality representatives criticized the Justice Department's use of Soviet evidence, collaboration with the KGB, lack of sensitivity to the history of Eastern Europe, and the use of the media to attack Eastern European ethnic communities.

Among other demands, the nationality representatives called for prosecution of Soviet war criminals, stricter standards in evidence gathering and verification, greater expertise in Eastern European languages and history and suspension of causes based on small technicalities in the law.

On December 19, 1981, at his official residence, the Governor of Pennsylvania received representatives from ethnic groups. From the left: B. Senferas, A. Novasitis, Virginia Thornburgh, governor Dick Thornburgh, A. Zerr, F. Boyle and members of the Knights of Lithuania.

French Group Adopts Lithuanian Political Prisoner

Amnesty International's group in Illkirch, France, adopted a Lithuanian prisoner, Vytautas Abrutis, a patriot, who on November 27-28, 1980 was sentenced to 2 1/2 years imprisonment. His wife and children live in Vilnius. This French group is using all possible means to alleviate the plight of Mr. Abrutis. During his final year at the secondary school he was questioned by the KGB because he had flown the tricolor flag of independent Lithuania from the school building. After his military service he renounced his Soviet citizenship in 1979.

Lithuanian Representation at the Joint Baltic American Nat. Committee

After the death of Eva Migonis, Mrs. Milda Vaivada was named as representative of the Lithuanian American Council, together with Dr. Jonas Genys, at the Joint Baltic American National Committee in Washington, D.C.

Baltic States are an Example of Soviet Mistreatment

The Joint Baltic American National Committee has sent a letter to the Secretary of State, Alexander M. Haig, Jr., reminding him that "The Baltic countries are a testament to the fact that Soviet aggression did not begin with Afghanistan, but has been an ongoing advance of military subjugation of sovereign peoples... The Soviets and the world should be reminded of this travesty at every available opportunity". Another letter of similar content was sent by the Joint Baltic American National Committee to the Director of the U.S. Information Agency, Mr. Charles Z. Wick.

About the Underground Paper

"The Chicago Catholic" on November 6, 1981 printed an article by Rev. Joseph Prunskis about the underground publication "The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania". This article was later reprinted by the Ukrainian weekly "The New Star".

Soviets Do Not Respect Neutrality

"The Chicago Tribune" published a letter by Rev. J. Prunskis regarding the tendency in Europe to declare neutrality and to eliminate nuclear weapons believing that this would save them from Soviet aggression. In his letter Rev. Prunskis stated: "People who think so are wrong. Lithuania, Latvia, and Estonia had declared neutrality. They did not have any nuclear weapons... They became victims of Soviet colonial expansion and were occupied.

CLERGY PROTEST AGAINST OFFICIAL ARBITRARINESS

On May 3, 1981, the Clergy Councils of the Archdioceses of Vilnius, Kaunas, Panevėžys, Telšiai, Vilkauskis and Kaišiadorys have addressed a protest statement to the Central Committee of the Lithuanian CP, the Presidium of the LSSR Supreme Soviet and the LSSR Ministers Council. The representatives of the Lithuanian clergy protest against an "action against the church hierarchy", which was conducted during February-April of this year in the raion centers of Lithuania. The action was led by the Commissioner of the Council for Religious Affairs, Petras Anilionis.

The protest statement emphasizes that Commissioner Anilionis is "totally disregarding" the hierarchical structure of the Roman Catholic Church in Lithuania and has been inciting the members of the church committees against the "true householders of the parishes — the

priests". Anilionis is said to have urged the members of the church committees to take over the administration of the parish and church affairs from the parish priests, whom he called the "hired hands" of the committees. He has also incited the members of the committees to obstruct the parish priests from fulfilling their duties — to stop them from teaching catechism to the children, delivering sermons on the principles of religion, inviting priests from other parishes as helpers in religious festivals and retreats. The members of the church committees were also urged to prevent the children from assisting at the religious services or participating in processions. Commissioner Anilionis is also charged with having slandered "zealous priests" and having used the militia to remove priests from a seminar on religious problems in Radviliskis.

The Soviet Union acted against peace treaties and a non aggression pact in which it pronounced an obligation to respect the independence of these countries."

Illinois Resolution Concerning a Prisoner of Conscience

The House of Representatives of the State of Illinois on October 14, 1981 accepted the following resolution:

... WHEREAS, the unjust persecution of Vytautas Skuodis, an American citizen by birth (whose father also was an American citizen who lived in the United States for 20 years before emigrating to Lithuania with his family and young son), constitutes a grievous insult to the United States and its people, represents a sordid example of the attempted Soviet Russification of Lithuania, and is an outrage to the people of Lithuania and the people of other captive nations of the USSR who, though not ethnically Russian, are nevertheless in so many aspects of their lives made the constant prisoner of the peculiar Russian political conscience; therefore, be it

RESOLVED, BY THE HOUSE OF REPRESENTATIVES OF THE EIGHTY-SECOND GENERAL ASSEMBLY OF THE STATE OF ILLINOIS, That we condemn the shocking imprisonment of this American citizen for his peaceful exercise of basic human and democratic freedoms; that we call for the immediate and unconditional release of Vytautas Skuodis from the Soviet prison at Mordovskaja."

LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL INFORMATION

The signatories state that the Soviet Government should not treat the Roman Catholic Church in the same manner as the Protestant or Russian Orthodox Churches, or various sects, because the Pope lives outside the borders of the Soviet Union. His orders are obligatory to all members of the Catholic Church, under whichever political system they might live. Catholics cannot transgress against the Church's Code of Canon Law. Nevertheless, on July 28, 1981, the Presidium of the LSSR Supreme Soviet has confirmed the "Regulation Governing Religious Associations", which in their essence contradict the Canon Law and the hierarchical structure of the Catholic Church. These actions contradict the pledges assumed by the Soviet Government in the USSR Constitution, the Universal Declaration on Human Rights, and the Helsinki Final Act.

The representatives of the Lithuanian clergy protest against the "crude violations of the church law by Commissioner Anilionis, who is acting not as a state official, but as a "militant atheist". They declare that the clergy of the Catholics of Lithuania will never be able to agree with those demands that contradict the hierarchical structure and the Canon Law of the Church. "We want to draw the attention to an evil, which, unless it is removed in time, may lead the Church to a conflict with the State — a conflict that is mutually undesirable and also unnecessary".

Fifty-nine members of the Clergy Councils have signed this protest statement.

(From The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania, No. 48, June 29, 1981)

Your enrollment in the Lithuanian RC Alliance will be a sound investment. Your payments towards your life insurance are your savings. But your membership with this organization is also important because with it you will belong to a large national American Lithuanian organization which will help you to keep close ties with people of your ethnic origin and cultural heritage.

Winter in Lithuania

REPRESENTATIVES OF ETHNIC ORGANIZATIONS MEET WITH JUSTICE DEPARTMENT OFFICIALS

Representatives of six American East European nationality groups, including those of the three Baltic nationalities, challenged the Justice Department's investigation and prosecution of non-German, Nazi collaborators in a January 13th meeting with Assistant Attorney General Lowell Jensen and the Director of the Office of Special Investigations (OSI) Allan Ryan.

During the two and a half-hour session, the nationality representatives criticized the Justice Department's use of Soviet evidence, collaboration with the KGB, lack of sensitivity to the history of Eastern Europe, and use of the media to attack Eastern European ethnic communities.

Among other demands, the nationality representatives called for prosecution of Soviet war criminals, stricter standards in evidence gathering and verification, greater expertise in Eastern European languages and history and suspension of cases based on small technicalities in the law.

Jensen, who directs the criminal division and oversees the operation of the OSI, initially gave his all-out support to OSI chief Ryan but later agreed to continue to reevaluate OSI's activities and "bring the issue of Soviet evidence and depositions to the attention of the Attorney General (William French Smith)."

The leader of the ethnic delegation, Juri Raus, began the meeting by asking Ryan to prosecute communists in the United States who participated in the mass murder of Eastern Europeans.

"We demand that if the United States prosecutes war criminals; that it prosecute all of them," Raus said.

Ryan later responded to the demand by noting that most communists who committed atrocities were in areas beyond his jurisdiction. He added that he would welcome any information about Soviet war criminals who were now living in the United States and would direct it to the correct office for prosecution and investigation.

In his opening statement, Raus also noted "the labeling of American citizens as Nazi war criminals or collaborators is a most serious charge." He went on to criticize the use of dubious Soviet evidence and the OSI's apparent expansion of "the definition of 'Nazi war criminal' to include vaguely defined notion of any and all 'collaboration'

with the German occupational forces in Eastern Europe."

"TRIAL BY PRESS"

University of Maryland professor Tonu Parming condemned the political nature of the trials.

"We are not concerned with the American quest for Nazi war criminals but rather with the fact that the manner in which the OSI has handled the cases prosecuted to date has manifested a political dimension and threatens to extend the long arm of Soviet terror into American courts against our own American citizens," Parming said.

Parming said that evidence had flowed from explicitly phony Soviet sources, despite repeated U.S. government warnings against believing the persistent pattern of Soviet disinformation, forgeries and other false materials. According to Parming, the Soviets use court proceedings for political purposes; therefore, the present proceedings "combine the worst traditions of both the Soviet and American legal heritage."

Alexandra Swed, co-president of the Ukrainian Anti-Defamation League, echoed Parming's assessment. She told Ryan: "The trials against 'Nazi war criminals' must be considered political trials where Moscow's political aims are achieved... They (the Soviets) are not doing it to get a verdict of guilty for the defendants, but to discredit their political enemies before the world."

Both Swed and Parming noted that the political nature of the trials was further aggravated by Ryan's frequent comments in the press.

"Isn't it disturbing to you, as a federal prosecutor, that these trials are becoming trials by press, and that this same press is blackening the names of not just one or two ethnics but entire nationality communities in the U.S.," Swed asked. Swed added that these emotional stories in the press often lead to attacks and harassment of ethnics.

Jensen claimed that the Justice Department was not using the press. He said that these were public events for which prosecutors had the responsibility of providing information and that Ryan had not stepped beyond his responsibilities.

Ryan condemned the attacks on ethnics prompted by newspaper stories but conceded that he could not control what the press wrote. He said that he

granted interviews to a large number of those who requested them but never initiated press contacts himself.

"I take the whole thing of trial by press very seriously and never state more than is on the public record," Ryan commented.

Parming noted that Ryan's statements were often very emotional in tone. He cited a recent story about Ryan in the Washington Post which he described as containing some of the most emotional comments he had ever seen by a federal prosecutor in the press.

TECHNICALITIES

Ivan Shandor, vice-president of the Ukrainian-American Bar Association, said many emigres feared deportation because they had made minor false statements on their immigration applications in order to insure not being forced to go back to their communist ruled countries.

"These are just misstatements rather than crimes," Shandor noted.

Ryan said that he was not interested in false immigration statements and had not prosecuted any case solely on that basis. "I am concerned with one act only," Ryan added, "and that is persecution."

Shandor also charged that despite the severity of the charge and the serious consequences accompanying the loss of citizenship, the standards used to determine the admissibility of evidence were not strict enough. Focussing on depositions and documents obtained from the Soviet Union, he noted that defense attorneys and the OSI were unable to do independent research on the validity of the charges since Soviet archives are closed to Americans.

Al Gureckas, representing the Lithuanian-American Community, demanded that the same strict tests which govern evidence in criminal trials be used in the deportation hearings. Presently, the looser standards of evidence which are allowed in civil proceedings are used during deportation hearings. Gureckas also demanded that witnesses be flown from the Soviet Union to the United States in order to give their testimony.

Ryan said that the procedures used in obtaining evidence were up to American court standards. He noted that Federal judges have the last say on the admissibility of evidence.

KGB

Raus condemned OSI collaboration with the KGB in order to obtain depositions as "collaboration with the enemy".

"We are all aware of the KGB's offensive against the emigre community in the west... this offensive uses infiltration and assassination among its devices... It is our contention that this part of the offensive too," Raus said.

Ryan conceded the possibility that the KGB may be involved in some way with obtaining the evidence and said that he and his staff were aware of the problem. Despite this awareness, he added that his only concern "is that the evidence be truthful and collected according to American standards."

"SCANDAL"

Daiva Kezys, of the Lithuanian Information Service, questioned the tactics of the OSI staff in gaining evidence and recounted her personal experience as an interpreter for Simas Kudirka, the celebrated emigre who recently left the Soviet Union. Kudirka was asked to give a statement on Soviet judicial practices for the defense in a recent trial.

Kezys said that despite her presence, she was not allowed to interpret for Kudirka and that he misunderstood many of the questions. She charged that the prosecution twisted Kudirka's statements in order to make the deposition incoherent. The room where Kudirka gave his testimony had on display two full Nazi uniforms which further unnerved the former Lithuanian sailor. Kazys labeled the entire experience "a scandal."

Ryan said that defense attorneys present had the right to object if they were not satisfied with the conditions under which the deposition was given.

RYAN'S RESPONSE

"I am a federal prosecutor," Ryan said, "and I take this to be a serious and solemn responsibility. The goal of the prosecutor is not only to gain convictions but also to do justice."

Ryan said that the OSI had gone beyond the requirements of the American court system in order to be fair and stated that he had a sincere concern for the rights of the defendants.

Both Jensen and Ryan noted that evidence used in the trials were well investigated and in full accordance with American court standards (in civil proceedings). Ryan denied charges that the OSI had expanded the definition of Nazi collaboration and said he felt satisfied with the OSI's interpretation of Public law 95-549 under which present cases are being brought.

Public law 95-549 calls on the Justice Department to exclude or deport such individuals from the United States who: "During a period beginning on March 23, 1933 and ending May 8, 1945 under the direction of, or association with the Nazi government of Germany, any government in any area occupied by the military forces of the Nazi government of Germany, any government established with the assistance or cooperation of the Nazi government of Germany, or any government which was an ally of the Nazi government of Germany, engaged or assisted in, or incited or ordered any other person to engage or assist in, the persecution of any person on account of such person's religion, race or national origin." The law was adopted in the spring of 1978.

Ryan said he was aware of the extreme hardship that was brought upon any person charged with violation of this and therefore was extremely careful in making any charges. According to Ryan, since the creation of the OSI, of the 530 investigations that have been opened, 296 were closed

(Continued on Page 7)

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

BOARD OF DIRECTORS

Spiritual Advisor: Rev. Msgr. John Balkūnas, P.A., 555 68th Avenue, St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Home — 813: 367-2523.

President: Thomas E. Mack, Esq., 11 West Union Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 472-3880. Office 717: 823-1131.

Vice-President: Joseph B. Laučka, 9610 Singleton Drive, Bethesda, Md. 20817. Home — 301: 530-5631.

Secretary: Frank J. Katilus, 1059 Blair Avenue, Scranton, Penna. 18508. Home — 717: 342-3619.

Treasurer: Mrs. Leocadia Donarovich, 37 Eldon Avenue, Lansdowne, Penna. 19050. Home — 215: 626-2409. Office 215: 645-4100.

Trustees: George F. Sadauckas, 119 S. Rebecca Avenue, Scranton, Penna. 18504. Home — 717: 344-0429. Office 717: 348-3808.

Mrs. Rosalie Kizis, 134 Church Street, Pittston, Penna. 18640. Home — 717: 654-4271.

Medical Examiner: Joseph A. Stankaitis, M.D., 124 Croydan Road, Rochester, N.Y. 14610. Home — 716: 288-0604. Office 716: 263-6320.

Directors: Mrs. Albina Poska, 6606 S. Washtenaw Avenue, Chicago, Ill. 60629. Home — 312: 434-2374.

Leonard Pallis, 352 West Main Street, Plymouth, Penna. 18651. Home — 717: 779-1977. Office 717: 826-6440.

Leonard Mikelonis, 2934 Grendon Lane, Baltimore, Md. 21234. Home — 301: 665-2218.

Executive Director: Charles A. Liscosky, 137 Charles Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 822-4855. Office 717: 823-8876; 829-2406.

Garsas Editor: Rev. Cornelius Bučmys, O.F.M., 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207. Office — 212: 827-1352.

CONSTITUTIONAL COMMITTEES

Benevolent Committee: Mrs. Patricia Mack, Heatherhill, Bear Creek, Penna. 18602. Home — 717: 472-3880.

Mrs. Joan Baranosky, 106 W. Brady Street, West Wyoming, Penna. 18644. Home — 717: 693-1795.

Mrs. Gene Kudirka, 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207. Home — 212: 235-0724.

Press & Information: Mrs. Regina Pikunas, 8761 W. Outer Drive, Detroit, Mich. 48219. Home — 313: 532-2109.

Albin A. Apton, 275 Empire Boulevard, Rochester, N.Y. 14609. Home — 716: 482-8571.

Dr. Leonard J. Simutis, 3551 W. 98th Street, Evergreen Park, Ill. 60642. Home — 312: 425-5494.

Constitution & By-Laws: Gerard Pallis, R.D. 3, Tunkhannock, Penna. 18657. Home — 717: 836-1266.

Stasys Lukoševičius, Sr., 1935 W. 7th Street, Woodhaven, N.Y. 11223. Home — 212: 849-6083.

Mrs. Frances Katilus, 1059 Blair Avenue, Scranton, Penna. 18508. Home — 717: 342-3619.

Judicial, Grievances & Appeals: Mrs. Mary Kozerski, 35 Hilldale Avenue, Plains, Penna. 18705. Home — 717: 823-8468.

Sylvester Kossa, 93 Russell Street, Edwardsville, Penna. 18704. Home — 717: 287-8554.

Charles Liscosky, 137 Charles Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 822-4855. Office 717: 823-8876; 829-2406.

Youth Committee: Jonas R. Kuprys, 1806 S. 49th Court, Cicero, Ill. 60650. Home — 312: 863-0935.

David Donar, 37 Eldon Avenue, Lansdowne, Penna. 19050. Home — 215: 626-2409.

Mrs. Audrone Elvikis, 2951 West 63rd Street, Chicago, Ill. 60629. Home — (unpublished number).

An offer to join the

LITHUANIAN FEDERAL CREDIT UNION

Everyone is saving some money for the future. Most of us depend on the local branches of major banks and savings associations to keep our hard earned money and to pay us an adequate rate of interest. But is the interest on our savings adequate and does it keep up with the rate of inflation? We have a better solution for your money problems — become a member of a Credit Union.

A LITHUANIAN CREDIT UNION!

This is what we have to offer for you:

1. 7% INTEREST on regular "day of deposit to day of withdrawal" passbook savings accounts. (That's 1.5% better than what you get in a bank).

2. 12% INTEREST on Credit Union Share Certificates that are especially attractive to small depositors.

You can obtain Share Certificates for as little as \$500 or \$1000 or in larger sums (in \$500 units) for 3 months, 6 months or longer periods of time. The annual yield is in excess of 12%. (Isn't that better than the 5.5% for Savings Banks accounts?)

3. HIGHEST INTEREST ON MONEY MARKET CERTIFICATES. These Savings Certificates are issued for \$10,000 deposits and pay not a penny less than the bank issued Certificates.

4. ALL DEPOSITS ARE INSURED UP TO \$100,000 by National Credit Union Administration. Your money is just as safe here as in any bank.

5. CONVENIENT LOANS to all members at the lowest possible interest rates. You can borrow money to buy a new car, to repair your home or for any other worthwhile project. Credit Union is always here to help you.

6. FINANCIAL ADVICE, for you and for your family — free of charge service for all Credit Union members.

The KASA Lithuanian Credit Union in little more than a year has reached one and a half million dollars in deposits!

Through advertising, donations and services it helps the Lithuanian community and its individual members.

You should be one of us and you are welcome to join us.

Come in, write or phone to KASA LITHUANIAN CREDIT UNION, 86-01 114th Street, Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. (212) 441-8799.

For your convenience our offices are open every working day from 9 AM till 9 in the evening. Fridays till 6 PM and Saturdays till 5 PM.

WE HOPE TO SEE YOU SOON!

SADŪNAITĖ PROTESTS AGAINST EFFORTS TO ISOLATE HER

Nijolė Sadūnaitė is perhaps the best known Lithuanian "prisoner of conscience". She served three years in strict-regime labor camps and three years in internal exile for re-producing and distributing *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*. Her struggle against the efforts of the Soviet authorities to isolate her is described in *The Chronicle* (No. 47, March 19, 1981).

While Sadūnaitė was still in Siberian exile (which ended on July 7, 1980), she used to receive 10-20 letters daily from 20 foreign countries. More than 250 individuals corresponded with her from abroad. But when she returned to Lithuania on July 9, 1980, her correspondence was completely severed. She is not receiving any letters, although she has written to all of her friends from Vilnius.

On February 16, 1981, Sadūnaitė sent an inquiry to the LSSR Postmaster, Ministry of Communications, in which she wrote:

"I would like to find out on what grounds letters addressed to me are intercepted and not delivered to me, and why packages sent to me are returned to the senders. Since July 9, 1980, I have not received a single letter from my foreign friends, although I know for certain that they are writing to me. Article 6 of the USSR Constitution declares that the secrecy of the citizens' personal life, correspondence, telephone conversations and telegraphic reports is safeguarded by the law. Please explain why (in this concrete case) this law is so crudely violated."

Sadūnaitė received a reply from the LSSR Ministry of Communications, which said that in accordance with the rules of the World Postal Convention, the inquiry must be initiated by the sender, who will be informed why the mail has not reached the addressee. *The Chronicle* asks: "How can the senders provide that information, if not a single letter from abroad reaches Sadūnaitė?"

Sadūnaitė's brother, Jonas Sadūnas, sent a statement to the LSSR KGB, in which he says that ever since his sister's return from exile, he has stopped receiving letters from abroad. He singled out his correspondence with Fr. Hieronymus, a resident of Israel, as an example. The last letter from Fr. Hieronymus to reach Sadūnas was written on May 2, 1980. On August 15, 1980, Fr. Hieronymus wrote a letter to another acquaintance in Lithuania, in which he said that he had sent a letter to Sadūnas on June 18, 1980, but that letter never reached Sadūnas. Fr. Hieronymus also informed his acquaint-

ance that he was not receiving Sadūnas' letters, who sent him four registered letters in July and six in October, 1980. For the past several years Jonas Sadūnas used to receive several dozen Christmas and New Year's greetings from friends and relatives living abroad. This year, however, he did not get a single one.

The Chronicle comments: "The KGB is silent, while its agents go on confiscating all letters; the fate of the packages is unknown."

The Chronicle also publishes an earlier protest (July 21, 1980) by Nijolė Sadūnaitė, addressed to the LSSR Procurator. She describes how on her journey home on July 8, 1980, from her place in exile in Bogučani (Siberia) she was removed from the plane at Riga airport and was driven to Vilnius in a KGB car. "Who gave them the right to use this crude moral coercion", Sadūnaitė asks. "It appears that nothing has changed in Lithuania during the past six years — the most elementary human rights continue being grossly violated; the KGB agents, who are permitted everything, mock human dignity at will", she writes.

On July 30, 1980, Sadūnaitė received a reply, stating that her statement was being "investigated". By March, 1981, no answer was received about the result of this "investigation."

VOLUNTEERS FILLING NEED AT HOSPITAL

The volunteer services program is a highly visible aspect of Nesbitt Memorial Hospital, Kingston, Pa.

The special warmth and friendliness of volunteers has been termed by hospital officials as a strong indicator of community support. Volunteers supplement, complement and assist the hospital staff in a broad work skills can be utilized in hospital volunteer jobs ranging from clerical and filing to transporting patients. Individuals are also needed to fulfill "leadership responsibilities." These responsibilities include effective communication with fellow members as well as volunteer scheduling.

Donna Nadzan of the Community Relations and Volunteer Office at the Nesbitt Memorial Hospital arranges any necessary training for volunteers and helps set up their schedules.

Frank Gerosky, Wyoming, a member of Nesbitt Memorial Hospital's Community Relations staff, assists with volunteer recruitment. Mr. Gerosky is the husband of Anne Gerosky, Lodge 7, Pittston.

reported the possibility as "misleading."

OTHER PARTICIPANTS

Besides the three Baltic nationalities, Hungarian, Ukrainian and Czechoslovakian nationality group representatives took part in the meeting. This is the first time such a joint effort has been launched in connection with the Justice Department's investigations.

Other Baltic individuals who took part in the meeting were: Yllo Anson, National Commander Legion of Estonian Liberation; Maiko Kari, Estonian American National Council and Chairman, Joint Baltic American National Committee; Henno Uus, Estonian Legion of Liberation; and Olgerts Pavlovskis, American Latvian Association.

Nijolė Sadūnaitė in exile. (December, 1977)

CLERGY DEMANDS STEPS AGAINST ALCOHOLISM

A statement of the clergy of the Vilnius Archdiocese demanding resolute steps against alcoholism in Lithuania, is contained in issue No. 23 of the underground *Aušra* (The Dawn, July 1980), which was received in the West recently after considerable delay. The statement is dated April 23, 1980, and is addressed to the First Secretary of the Central Committee of LSSR CP, the Presidium of the LSSR Supreme Soviet, and the LSSR Ministers' Council.

The statement emphasizes the threat of spreading alcoholism, which is accompanied by "moral decay and increase in crime".

"It is obvious to everybody, that all necessary conditions for the spread of alcoholism have been created in our country. There is never any shortage of alcoholic beverages. They can be bought in unlimited quantities. Their purchase is very convenient, because alcoholic beverages are sold in almost all

the grocery stores, and frequently in cafeterias, bus terminals and railroad stations, wherever there are larger crowds".

The writers present statistics to buttress their assertions. They claim that alcoholism has contributed to a sharp increase in birth defects, divorces, and traffic accidents. "These are terrible numbers", they say, "and they spell doom for Lithuania". They cite official press admissions that the "struggle against alcoholism during the recent years has been ineffectual and rather of a formal nature" (*Mokslas ir Gyvenimas*, No. 1, 1978).

The Catholic Clergy and faithful address the following request to the LSSR Government:

1. To reduce the production of alcohol by at least 50 percent;
2. To impose a total ban on the production of cheap wine, popularly known as *rašalas* (ink);
3. To increase the selection of non-alcoholic beverages;
4. To limit the sale of alco-

The Catholic Alliance is a fraternal benefit society organized in 1886 and incorporated in 1906 under the laws of the Commonwealth of Pennsylvania for the purpose of issuing life insurance benefits on a Legal Reserve Basis and to encourage intellectual, moral and social attainment inculcating charity and benevolence.

GAJAUSKAS' WIFE APPEALS TO MITTERRAND

"Monsieur Francois Mitterrand!

You have recently become the President of France. I have heard that you are a kind and sympathetic person and I hope you won't ignore my letter.

I am the wife of a political prisoner, Balys Gajauskas. I am writing such a letter for the first time and don't really know how to. My husband is 55 years old. He has served 29 years in Soviet camps, and has another 11 years to serve. He has enjoyed 5 years of freedom in 35 years. My husband's health is getting worse. Especially his eyesight is bad. His eyes are constantly aching and his eyesight is becoming worse and worse. He is not being treated and he doesn't know what kind of illness he has. He is forced to do very fine work all the time in artificial light and his eyes are under constant strain. He spends all his time in a locked cell. Exercise is only one hour a day, when he can catch some fresh air, and if he is lucky, some sunshine. I am afraid but I don't know how I can save his health. I beg you to do anything possible to free my husband from the camp, this might save his eyesight and possibly his life.

My husband and I have a

daughter. She was born while her father was in camp. She is one year old now. With God's help her father will see her this summer the first time. I am thinking of taking her along to the meeting in the Perm camp. My husband's mother is 79 years old and ill and she does not have the strength to make such a long and difficult journey to the camp to see her son. Last month I saw my husband. But the meeting lasted only two hours in the presence of a warden. Just to see Balys and to support him I had to leave my daughter with acquaintances. The trip to the camp and back took a week. During the meeting we were forbidden to speak our mother tongue — Lithuanian, and we had to speak Russian all the time.

I mustn't get tired, I must have strength to fight for my husband. Please, help me in this struggle for the life and health of a person who is so dear to me. I beg you.

Irena Gajauskas
Kaunas, Lithuania

(The letter appeared in the June 18, 1981, issue of the Russian-language weekly, *Russkaya Mysl'*, which is published in Paris. The translation was provided by the *Keston News Service*.)

ANOTHER PRIEST KILLED IN LITHUANIA

A Roman Catholic priest who was denounced repeatedly by the Soviet government for alleged anti-Soviet activity was killed in Vilnius, the capital of Lithuania, on November 24.

The Rev. Bronius Laurinavičius, who was a member of the Lithuanian Helsinki Group since 1979, was hit by a truck while crossing the street.

He is the third priest to fall victim to state-inspired violence against clergy in Lithuania since October 1980, affirm sources in and outside of Lithuania.

Father Laurinavičius was an important part of the human rights movement in Soviet-occupied Lithuania. He had petitioned Soviet officials on numerous occasions since the 1960's for interfering in Church affairs and violating Soviet law by denying basic human rights.

The pastor of Adučiškis of the Švenčionys rayon in the Archdiocese of Vilnius had sent L.I. Brezhnev a 73 page letter back in 1977 condemning slanderous attacks in the Soviet press against the Catholic Church and repression of Lithuanian nationalism via policies of russification.

But Soviet officials, most

holistic beverages to special shops in rayon centers, which are more distant from highly populated cultural centers;

5. To impose strict limits on the time and quantity of the sale of alcoholic beverages and to establish age limits;

6. To fight against the resale of brandy and the making of moonshine whisky (the number of private taverns in the countryside is not diminishing);

7. To bar alcoholic beverages from all cafeterias;

8. To allow the establishment of a Temperance Association, which would have its own press organ as well as radio and television programs, in order to enable all people of good will to contribute to this vitally important struggle...

LIC

BEWARE OF THE SUN — SKIN CANCER

To most people cancer is a frightening word. It evokes images of pain and death. Many cancers however can be successfully treated and cured. The most common cancer is skin cancer and it can often be easily cured.

What is skin cancer? Cancer is abnormal tissue which grows at an uncontrollable and unpredictable rate at the expense of normal tissue. Compared to other forms of cancer, most skin cancers are recognized in their early stages and therefore are most easily cured. One type of skin cancer, malignant melanoma, may be life threatening. It usually appears as a brownish-black spot or bump on the skin which enlarges and sometimes bleeds. Some melanomas arise in moles which have been present for many years.

Skin cancers begin in the uppermost layer of the skin and grow downward with roots and also sideways on the surface of the skin. These extensions or roots are not always visible to the eye. What the eye sees, may be only the tip of the iceberg.

The cause of skin cancer, like other forms of cancer, is not completely known. Excessive exposure to sunlight is the single most important factor associated with the development of these skin cancers which develop most commonly on the face and the arms (the most sun-exposed parts of the body). Fair skinned people develop skin cancer

more frequently than dark skinned people. It also tends to run in families, and is more common in people with fair skin, such as Northern Italians and Irish.

What can you do to prevent skin cancer? Thirty minutes before going out in the sun, apply a sunscreen to all exposed areas, including the tops of the ears and the bald scalp of men. It should be reapplied after swimming or exercising, since most sunscreens wash off with water and perspiration. Effective sunscreens contain a chemical, PABA, and are rated with a SPF number, or sun protectant factor (up to No. 15). Examples include Sundown, Pre-Sun, Supershade, Pabafilm.

If a lump or sore develops, which bleeds or does not heal, it should be checked by your family doctor or a skin doctor. Skin cancers can be recognized by a careful examination. If a skin cancer is found, it can be treated in a number of different ways: surgical removal and sewing, scraping and burning with an electric needle, chemical destruction, freezing and Mohs Surgery, which is a highly specialized procedure, for the removal of even the most difficult skin cancers.

Dr. Westfried, a board certified dermatologist and chemosurgeon, will provide a free skin cancer screening at the Bensonhurst Medical Building. You may call 837-9044 to arrange for your examination (in New York area).

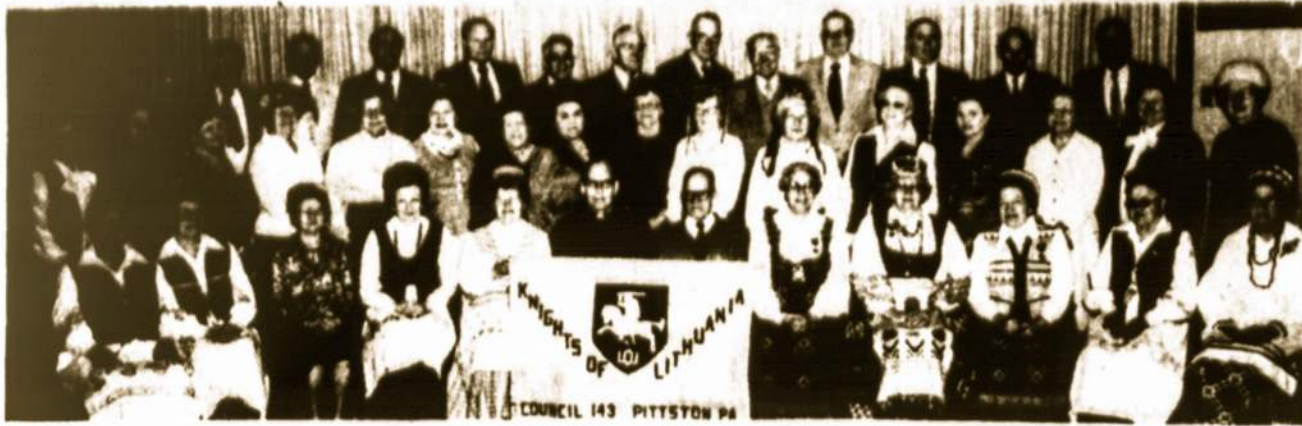
REPRESENTATIVES

(Continued From Page 6)

due to insufficient evidence. Ryan said that thorough investigation was also demonstrated by the government victories in all 22 cases brought to judgement in American courts.

When asked to define "persecution" as it pertained to this law, Ryan said that it could take many forms including economic and legal persecution. In response to another question, Ryan denied that the Justice Department was studying ways in which to extradite alleged Nazi collaborators to Germany where they could be tried for war crimes. The Justice Department was only interested in the applicability of the present extradition treaty to on-going investigations. Ryan labeled the New York Times story which

WYOMING KLONIO ŽINIOS

The Knights of Lithuania, Council 143 of St. Casimir's Church, Pittston had installation of officers on January 3, 1982 at the 9 a.m. mass. Officers seated are: Ann Challan, president; Marie Lauck, vice president; Dorothy Banos recording secretary; John Wisnosky, treasurer; Nellie T. Bayoras, financial secretary and Lithuanian affairs and ritual chairman; Grace Kasacavage, historian. Mildre Walsh, cultural affairs chairman was absent when picture was taken. The spiritual advisor is Rev. Peter Alisaukas.

EDWIN SITES — PRESIDENT OF FUNERAL DIRECTORS ASSOCIATION

Edwin A. Sites, a prominent Pittston Funeral Director, was recently elected president of the Luzerne County Funeral Directors Association. Sites, a licensed funeral director for 48 years received his professional education at Collier's School of Mortuary Science, New York City, N.Y. He was associated with his late father William G. Sites who established their funeral home in 1903.

Sites is a veteran of World War II serving with the U. S. Navy as a Medical Corpman. He is also a member of the American Legion Post 542, West Pittston. He is a Third and Fourth Degree Knight of the John F. Kennedy Council No. 372 Assembly Knights of Columbus where he has held membership for twenty five years and more recently was given an Honorary Life Membership. He is chairman of the Planning Committee of the Northeastern Pennsylvania Regional Blood Services and serves on the Board of Directors of the Wyoming Valley Chapter American Red Cross. He is also a member of the Pittston Lions Club, where he is second vice president.

Sites served as secretary of the Luzerne County Funeral Directors Association for Fourteen Years; was a member of the executive board and is immediate past Vice President of that association. Sites served as Chairman of the Antique Exhibit of the Centennial Convention of the Pennsylvania Funeral Directors Association which was held in Hershey this past June.

Sites is married to the former Mary Bukas, R.N., and they are the parents of two children, William of Lewistown and Mrs. Frank Gleich R.N. of Rockville, Md. They also have eight grandchildren.

An installation dinner was held at the American Legion

Post 132, N. River Street, Wilkes-Barre, where John V. Morris, District Governor of Pennsylvania Funeral Directors Association was the installation officer. Vice President of the Association is John J. Peters of Hazleton, Secretary-Treasurer is Michael J. Yeosock of Plains. Newly elected Executive Board Member is Walter W. Lisman of Wilkes-Barre, reelected to a

OFFICERS INSTALLED BY HOLY NAME

Officers of the Holy Name Society of St. Casimir's Church, Pittston, were installed by the pastor, Rev. Peter Alisaukas.

President is Pep Orlando; first vice president, Peter Menn; second vice president, Leo Butsavage; treasurer, George Nagy; recording secretary, Frank Keder; financial secretary, Joseph Rinkavage. Trustees: Stanley Abramovage, Al Bartush, Larry Burdett, William Carey, Al Chepalis, Al Kishkis, Cas Kizis, Sr., John Kwasniak, Al Savakinas, Al Smelster, Ralph Tribendis, and Joseph Valvonis.

Bill Carey, appointed program chairman, will submit his report of the 1982 schedule at the next meeting on Saturday evening, Feb. 13, at 7 in the church hall. It will feature a social hour to honor the new officers. Committee in charge includes Orlando Kishkis, Burdett and Nagy.

W-B SWIMMER EARNS NATIONAL RANKING

— Wilkes-Barre. — Cynthia Ann Butcofski, a member of the Wyoming Seminary Swim Club, obtained national ranking last year.

Butcofski received notification that she placed 22nd in the 50-yard freestyle (29.02) in the 10 and under division while

three year term on the board were Frank A. Gubbiotti of Exeter and Hugh B. Hughes Jr. of Forty Fort. Appointed to a three year term is immediate past president H. Merritt Hughes of Wilkes Barre. Other Board members of the Luzerne County Funeral Directors Association are John V. Morris Jr. Wilkes-Barre; William R. Kearney Nanticoke; Harry J. Hyman of Wilkes Barre; and Michael J. McHugh of White Haven.

Mr. and Mrs. Sites are members of LCA Lodge 7, Pittston, and St. Casimir's Church.

swimming with the Wilkes Barre YMCA in 1980-81.

Butcofski is now competing at U.S. Swim Meets. She obtained her best time in the 50-yard butterfly (32.9) and the 50-yard backstroke (34.7) while competing at West Chester. She placed 11th in a Pentathlon recently held at Susquehanna University.

She plans to travel to the Junior Olympics in April. The 11-year old Butcofski competes in the 12 and under age group.

A sixth grade student at Holy Trinity School, she is the daughter of Mrs. Frank Butcofski and the late Dr. Butcofski, Wilkes-Barre, members of Holy Trinity Lithuanian Church, Wilkes Barre.

BRIDGES — a monthly newsletter in the English language, published by the Lithuanian American Community, is geared for those Lithuanians, who do not understand Lithuanian but are interested in Lithuanian culture. The newsletter is published monthly and the subscription rate is 5 dol. per year. The readers of Garsas are urged to recommend it to the Lithuanians in their communities to subscribe it for their children, who are interested in their heritage. Write to: Bridges, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

The Junior Choir of St. Casimir's Church, Pittston, held their annual Christmas party recently in the church hall. Games were played, electronic games chanced off, songs were sung and gifts distributed to the children by Santa. Seated, front row, from left: Mrs. Kamensky, committee; Mary Ann Dula, organist/director; Santa Claus portrayed by Gino Salvatore, Father Peter Alisaukas, moderator; Peter Dutter, organist assistant and Paul Vecerkauskas, committee. Second row, Ricky Shillabeer, Stephen Mizenko, Heather Branas, Jeannine Branas, Diana Walter, John Drouse, Karen Chernauskas, Melissa Segeda, Kevin Best, Michael Kamage, David Kizis, Gene Mizenko. Third row, Dancan Mizenko, Jeffrey Mazonis, Becky Drouse, George Kamage, Josephine Kamensky, Linda Musto, Chris Water, Patty Carey, Karen Shillabeer, Jackie Yagloski, Laurie Burdett, Tom Musko, Jennifer Kizis.

OBITUARIES

Joseph Leskowski
Joseph Leskowski, of 64 Penn St., Kingston, died December 18 at home after an illness.

He was born in Edwardsville and resided most of his life in Kingston where he was a member of St. Mary's Annunciation Church.

His wife, the former Helen G. Matulevich, died March 1963.

Surviving are children, Ruth Leskowski, Kingston; Richard Laskauskas, Toms River, N.J.; Joseph Leskowski, Bricktown, N.J.; a brother, Leonard Leskowski, Pikes Creek; four grandchildren.

Buried December 21 with a Mass of Christian Burial in St. Mary's Annunciation Church. Interment, parish cemetery, Pringle.

Bernard Vitthus

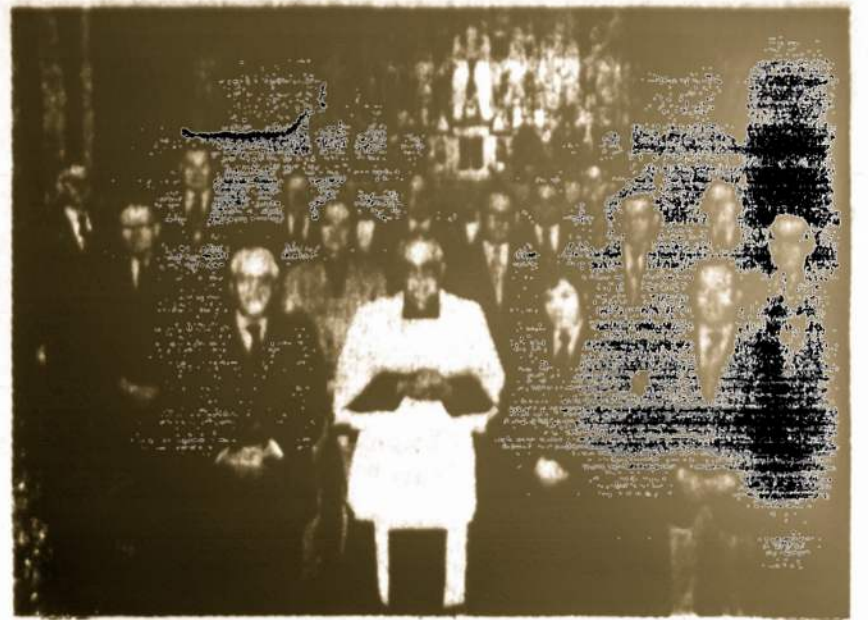
Bernard Vitthus, 1225 Wyandotte, Royal Oak, Mich., died at his home January 3.

Born in Wilkes Barre, he was a son of the late August and Scholastica Vitthus and had been a resident of Michigan 30 years.

Surviving are his sons, Bernard, Palos Hills, Ill.; Leonard Berkeley, Mich.; daughter, Mrs. Barbara Milligan, DeKalb, Ill.; sisters, Miss Stella Vitthus and Mrs. Julia Shepard, Michigan; Mrs. Helen Konkowski, New Jersey; four grandchildren. His wife, the former Adeline Liscosky, died Oct. 12, 1981.

Buried January 7 with a Mass of Christian Burial in St. Mary's Church, Royal Oak. Interment, Holy Trinity Cemetery, Bear Creek.

Mr. Vitthus was a member of LCA Lodge 171. Also he was a brother-in-law of Charles Lis-

The Holy Name Society of Holy Trinity Church, East South and South Meade streets, Wilkes Barre, held the installation of newly elected officers. Mstr. Anthony J. Norkunas, moderator, performed the installation. The officers include (front row from left to right): Charles A. Liscosky, treasurer; Msgr. Norkunas, moderator; Attorney Anthony J. Lumbis, president; Thomas E. Wahl, recording secretary. Second row: Anthony Balcer, Edward P. Kundrot, membership captains; Joseph Ruchauskas, executive committee; Stephen Olsheski, membership captain; Stanley J. Kaminski, Jr., immediate past President. Third row: Anthony S. Snipas executive committee; Alex Snipas, membership captain; William B. Shergalis, public relations; Peter Kasnatus, John A. Engle, Joseph Gillis and Rudolph Yarnott, membership captains.

cosky, Executive Director of the Lithuanian Catholic Alliance.

Vincent Sokoloski

Vincent R. Sokoloski, 73, of Elizabeth, N.J., died January 21 in St. Elizabeth's Hospital.

He was born in Nanticoke, moved to New Jersey many years ago and to Elizabeth 30 years ago, where he was employed by the Singer Manufacturing Co. until his retirement in 1970.

Hedwig's Church, Elizabeth, and a member of the Lithuanian Alliance, Lodge 222.

He is survived by his wife, Ann Wasilius Sikoloski; a son Raymond Scott, of Elizabeth; a daughter, Beatrice Kelly, of Colt's Neck, N.J.; four grandchildren.

Buried January 25 with a Mass of Christian Burial in St. Hedwig's Church, Elizabeth. Interment in St. Gertrude's Cemetery, Woodbridge.

"Garse" galima įsigyti šias knygas (Lietuvių ir anglų kalbomis)

- Lithuanian Cookery, paruošė Izabelė Sinkevičiūtė. 316 puslapių, didelio formato. Kaina \$8.00
- Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00
- Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B. Piesarskis ir B. Svecevičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina \$8.00
- Anglų — Lietuvių Kalbų Žodynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių Kaina \$8.00
- Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambriūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalsteig. Kaina \$10.00
- Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzės Dauzvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina \$4.00
- Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina \$2.00
- Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prisilaikant Marlborough's sistemos. Kaina \$3.50
- Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplanką piešė dail Telesforas Valius. Kaina \$4.00
- Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.00
- The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Suppression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... \$2.00
- Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley \$6.00
- The Brothers Domeika, a novel, Liudas Dovydenas; translated by Milton Stark \$6.00
- Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas \$9.00
- Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadūnaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliauda. Kaina \$2.00
- Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliauda. Translated from Lithuanian by Kęstutis Čižiūnas and J. Žemkalnis \$5.00
- "Garso" Administracija
P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703